

Ελεύθερο ΒΗΜΑ

Περιεχόμενα

Προθάλαμος Γενίκευσης	... 03
Παιδική Κατασκήνωση της Κοινωνίας των Ε.Ε.Ε.Ε	... 04
Η τυραννία του επείγοντος	... 12
Όρια και Δικαιωματισμός	... 16
Όταν Εγώ ετοιμάσω τα πολύτιμά μου...	... 20
Πού ήταν ο Ιησούς μέχρι την ηλικία των 30 χρόνων;	... 22
Νοοτροπία πολλών γενεών	... 28
Ερευνώντας τις Γραφές	... 30
Εκκλησίες της Κοινωνίας των Ε.Ε.Ε.Ε.	... 36
Εκκλησιαστικά	... 39
Ποίημα του Χάρη Καρτερούλη	... 40

Προθάλαμος Γενίκευσης

Καθώς διανύουμε το 2024, διαπιστώνουμε πόσο αβέβαια έχουν γίνει τα πράγματα σε παγκόσμιο επίπεδο. Βλέπουμε κάθε μέρα γεγονότα και συμβάντα που μας προβληματίζουν, μας φοβίζουν, μας εκπλήσσουν. Το χρονικό διάστημα του ενός έτους φαντάζει πλέον σαν μια δεκαετία σε πυκνότητα και ένταση γεγονότων.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία απειλείται με κλιμάκωση. Οι δυτικές χώρες, με την υποστήριξη των ΗΠΑ, επιτρέπουν πλέον στον Ζελένσκι να χρησιμοποιήσει τα δικά τους όπλα, για να χτυπή-

σει στόχους ακόμη και εντός της Ρωσίας. Ο Ρώσος Πρόεδρος Μεντβιέντεφ απειλεί πως το σενάριο χρήσης πυρηνικών όπλων από τις ρωσικές πυρηνικές δυνάμεις είναι εξαιρετικά πιθανό να πραγματοποιηθεί.

Ο πόλεμος στη Γάζα αποκτά συνεχώς νέα μέτωπα. Στη Ράφα, στη Δυτική Όχθη, στο Βόρειο Ισραήλ. Ο πρωθυπουργός Νετανιάχου διαμηνύει πως δεν πρόκειται να σταματήσει μέχρι να πετύχει όλους τους αντικειμενικούς στόχους του.

Αυτές οι δύο συγκρούσεις αποτελούν μέρος ενός παγκόσμιου ανταγωνισμού ανάμεσα στο μέχρι τώρα κυρίαρχο δυτικό μπλοκ και στο ανερχόμενο αναθεωρητικό ασιατικό γεωπολιτικό μπλοκ, στο οποίο πλέον εντάσσεται και η Κίνα. Ενώ υπάρχει ανάγκη για παγκόσμια ειρήνη, όλοι πλέον οι εμπλεκόμενοι είναι άνθρωποι που δεν θα διστάσουν να “πατήσουν το κουμπί”.

Δεν είναι τυχαίο ότι οι σφαίρες επιρροής αυτών των δύο μεγάλων γεωπολιτικών μπλόκων συγκρούονται πάνω από την Ανατολική Μεσόγειο. Πάνω από την Ελλάδα, την Κύπρο, το Ισραήλ. Είμαστε στο παγκόσμιο επίκεντρο των εξελίξεων. Ποια είναι η ελπίδα και η ανάπαυσή μας; Ο Λόγος του Θεού μας λέει: «Αναπαύου ἐπὶ τὸν Κύριον καὶ πρόσμενε αὐτόν» (Ψαλμός 37:7). «Ἀλλὰ σύ, ὦ ψυχή μου, ἐπὶ τὸν Θεὸν ἀναπαύου, διότι ἐξ αὐτοῦ κρέματα ἡ ἐλπίς μου» (Ψαλμός 62:5).

Αναπαυόμαστε στις επαγγελίες του Θεού ενεργητικά. Όχι παθητικά. Όχι μεμνίμοιρα. Πορευόμαστε με τον Θεό μας μέσα από την λαίλαπα των εξελίξεων και είμαστε μακάριοι, γιατί γνωρίζουμε σε ποιόν πιστέψαμε. Γνωρίζουμε ότι τίποτε δεν ξεφεύγει από το άγρυπνο μάτι του Κυρίου. Γι' αυτό, αδελφοί, πορευόμαστε χωρίς φόβο, με θάρρος και παρρησία. Εσύ αδελφέ μου που ανησυχείς: «Ἀνάθεα εἰς τὸν Κύριον τὴν ὁδὸν σου καὶ ἔλπιζε ἐπ' αὐτόν, καὶ αὐτὸς θέλει ἐνεργήσει» (Ψαλμός 37:5).

Αμήν!

Στοιχεία από την ιστορική διαδρομή της Παιδικής Κατασκήνωσης

της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών

Αντώνης Περιάλης

Β' Μέρος

Η Ράξα

Το 1981 υπήρξε χρονολογία-καμπή στην λειτουργία της Παιδικής Κατασκήνωσης της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών. Και αυτό, γιατί η ψυχή της Κατα-

τία της δημιουργίας αυτού του μεγάλου κοινωνικού -ιδίως όμως πνευματικού- έργου, που μένει μέχρι σήμερα .

Η Ελένη Ρημάκη ή Ράξα, όπως την ξέραμε εμείς ως παιδιά μέχρι το τέλος της ζωή της, ή Ράκσα, όπως την ονομάζει ο Μ. Θαβωρίτης στο βιβλίο του “Ωραίοι άνθρωποι”, γεννήθηκε τον Ιούλιο του 1912 στην Αθήνα και αναχώρησε για τον Κύριό της στις 25 Μαΐου του 2011. Ήταν το πέμπτο παιδί από τα εννέα της οικογένε-

Η Ράξα στον Ιστό

σκήνωσης, ο άνθρωπος που ουσιαστικά την δημιούργησε, την υπηρέτησε και την συντήρησε, η Ελένη Ρημάκη, με το προσκοπικό όνομα “Ράξα”, απεχώρησε από το διοικητικό σχήμα της και μάλιστα με θλίψη στην καρδιά, ανεξάρτητα αν είχε δίκιο ή άδικο στις εκτιμήσεις της. Στο προηγούμενο σημείωμά μας αναφέρουμε όλη την ιστορική διαδικασία.

Πριν δώσουμε στοιχεία για την ιστορική διαδρομή 1981-2023, θεωρούμε αναγκαίο να παραθέσουμε ό,τι γνωρίζουμε γι’ αυτή την προσωπικότητα που ο Θεός χάρισε στην Κοινωνία των Εκκλησιών μας, και που έγινε η αι-

νειας του Γιώργου και της Καλλιρρόης Ρημάκη.

Δεν ξέρουμε πώς γνώρισε τον Ιησού Χριστό ως προσωπικό της Σωτήρα. Γνωρίζουμε όμως ότι αυτό έγινε σε μικρή ηλικία. Της άρεσε η προσκοπική ζωή και έτσι έγινε προσκοπίνα. Πολύ γρήγορα έφτασε στο αξίωμα του αρχηγού. Φοίτησε στην Γυμναστική Ακαδημία και πήρε το πτυχίο της το 1934. Φοίτησε και στην Σχολή Αδελφών Νοσοκόμων του Ερυθρού Σταυρού και προσέφερε εθελοντικά τις υπηρεσίες της ως νοσοκόμα στους τραυματίες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Αγαπούσε από νέα πολύ τα παιδιά. Κατά την περίοδο της Κατοχής, πριν αναλάβει την αρχηγία της Κατασκήνωσης των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών, προτείνει το 1942 στον Δήμο Αθηναίων να διοργανώσει κατασκήνωση στο Ζούμπερι, με σκοπό να σώσει από την πείνα τα υποσιτισμένα παιδιά της Αθήνας. Ήταν 200 παιδιά. Η όλη διοργάνωση, που ήταν πραγματικά μια περιπέτεια, εξιστορείται με λεπτομέρειες στο βιβλίο του Μ. Θαβωρίτη “Ωραίοι άνθρωποι” και δείχνει το οργανωτικό της πνεύμα και τον τρόπο που μπορούσε να ξεπερνά τις τυπικές γραφειοκρατικές δυσκολίες που έχουν αυτές οι διοργανώσεις.

Λίγο αργότερα, το 1943, αναλαμβάνει την κοινή διοργάνωση της Κατασκήνωσης των Ευαγγελικών Εκκλησιών στη Νέα Πεντέλη μέσα σε ηρωικές συνθήκες, οι οποίες έχουν περιγραφεί στο προηγούμενο σημείωμά μας.

γείο προμήθευε αλεύρι, που το έδιναν στον φούρνο και έπαιρναν το ανάλογο ψωμί.

Οι παράγκες -σύμφωνα με διάφορες διηγήσεις- ήταν δύο. Μία μικρή και μία μεγάλη. Όλες όμως οι εργασίες γίνονταν υπαίθρια κάτω από τα δένδρα ή κάποια πρόχειρη τέντα. Και πρώτα το μαγειρείο. Ένα καζάνι τοποθετημένο σε πέτρες και στοιβαγμένα δίπλα ξύλα για την φωτιά. Ένα τραπέζι με λίγα πρόχειρα χαρτιά απλωμένα εξυπηρετούσε την τρέχουσα αλληλογραφία με τον Ερυθρό Σταυρό και το Υπουργείο.

Μεγάλο πρόβλημα ήταν τα λεγόμενα “θερμοκήπια”, δηλαδή τα υπαίθρια αποχωρητήρια. Η Ράξα όμως είχε πείρα και σε αυτά τα θέματα και πολύ σύντομα, κατόπιν της άοκνης προσφοράς εργασίας των εθελοντών, ήταν και αυτά έτοιμα.

Ο Μ. Θαβωρίτης αναφέρει ότι δεξί χέρι

Η Ράξα στην Λυκούργου

Στην υπόθεση της εγκατάστασης στη Νέα Πεντέλη βοήθησε πολύ ο Θάνος Καρμπόνης, συνεργάτης της Ράξας, ο οποίος ήταν υπάλληλος του τότε Υπουργείου Υγιεινής και Πρόνοιας και φρόντισε να επιταχθούν και να διατεθούν στην κατασκήνωση οι διάφορες παράγκες που είχαν εγκαταλειφθεί από αυτούς που τις χρησιμοποιούσαν μέχρι τότε. Σε αυτό, βέβαια, συνέτεινε πολύ και ο πιστός Δημήτριος Φικιώτης, που ήταν διευθυντής του ίδιου Υπουργείου.

Τρόφιμα προμήθευε ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, στον οποίο η Ράξα είχε γνωριμίες και πρόσβαση. Ψωμί δεν υπήρχε, αλλά το Υπουρ-

της Ράξας ήταν η Εύα Κεσίσογλου, φιλόλογος και καθηγήτρια στο Αμερικανικό Κολέγιο στο Ελληνικό.

Είκοσι πέντε νέοι από διάφορες Ευαγγελικές Εκκλησίες της Αθήνας είχαν συμπύξει τον όμιλο Ε.Χ.Ο. (Ευαγγελικός Χριστιανικός Όμιλος) και αρκετοί βοήθησαν στην επιτυχία της Κατασκήνωσης. Το καταστατικό αυτού του Ομίλου μπορούν να δουν οι επισκέπτες του μουσειακού χώρου μνήμης της Κατασκήνωσης του Σουνίου.

Ο Μ. Θαβωρίτης αναφέρει μερικούς εξ αυτών: τον Γιάννη Κιουπούρογλου (κουβαλούσε το νερό από την πηγή του Αγίου

Σίλα), τον Θάνο Καρμπόνη, τον Αρσένη Κεσίσογλου, τον δικηγόρο Θεόφιλο Κόσσυβα.

Η Ράξα είχε το χάρισμα να συγκεντρώνει γύρω της τα πιο ετερόκλητα άτομα. Βέβαια, σημειώνει ο Μ. Θαβωρίτης, υπήρχαν και κάποιοι της “προσκολλήσεως”, οι οποίοι προσκολλώντο στο περιβάλλον της Κατασκήνωσης με μοναδικό σκοπό να αναρρώσουν από την αστία μαζί με τα παιδιά.

Εκπρόσωποι του Υπουργείου Υγιεινής και Πρόνοιας μαζί με αυτούς του Ερυθρού Σταυρού, όταν επισκέφθηκαν την Κατασκήνωση, έμειναν με τις καλλίτερες εντυπώσεις.

Ο αδελφός της Ράξας, Αλέκος Ρημάκης (Διευθυντής στην Τράπεζα της Ελλάδος), έμεινε άναυδος μπροστά στο φαινόμενο που παρουσίαζε η Κατασκήνωση. Την ίδια εποχή

ρίπολος.

Την επόμενη χρονιά, το 1944, συνεχίζεται η λειτουργία της Κατασκήνωσης στον ίδιο τόπο.

Το 1945 η Ράξα διορίζεται στο δημόσιο ως καθηγήτρια Σωματικής Αγωγής. Σύντομα όμως παραιτήθηκε για να συνεχίσει το έργο των Κατασκηνώσεων.

Τις επόμενες χρονιές συνεχίζεται υπό την Ράξα η λειτουργία της Κατασκήνωσης σε άλλες τοποθεσίες της Αττικής, η οποία πλέον λειτουργεί ως Κατασκήνωση των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών. Η Κατασκήνωση μετακινείται σχεδόν κάθε χρόνο και σε διαφορετικό μέρος με τα αντίστοιχα προβλήματα που συνεπάγεται η αλλαγή του τόπου εγκατάστασης και η προσαρμογή στις καινούργιες συνθή-

Η Ράξα σε επιθεώρηση ομάδας κοριτσιών

λειτουργούσε στην Παλιά Πεντέλη κατασκήνωση για τα παιδιά των υπαλλήλων της Τράπεζας της Ελλάδος, που διέθετε πλούσια μέσα και πληθυσμική αγαθών.

Ήταν κάτι καταπληκτικό το πώς η Ράξα κατάφερε να οργανώσει σχεδόν με το τίποτα την Κατασκήνωση. Αλλά δεν ήταν μόνο η υλοτεχνική υποδομή. Η Ράξα μετά το βραδινό φαγητό οργάνωνε με τα παιδιά απίθανες ψυχαγωγίες συμμετέχοντας και η ίδια, κάτι που συνέχισε να το κάνει για πολλά χρόνια μετά.

Τις πρώτες εκείνες ψυχαγωγίες, απλές μεν αλλά ενδιαφέρουσες, παρακολουθούσαν και εκτός της Κατασκήνωσης άτομα.

Κάποια φορά, διηγείται ο Μ. Θαβωρίτης, δεν έκλεισαν την καθορισμένη ώρα τα φώτα, όπως είχαν επιβάλει οι Κατοχικές Αρχές, και παραλίγο να τους συλλάβει μία γερμανική πε-

κες διαβίωσης.

Έπρεπε από την αρχή να διαμορφωθεί ο χώρος: να σκαφτούν αυλάκια στο χώμα, όπου έμπαιναν τα πόδια των παιδιών, και έτσι διαμορφώνονταν κάτι σαν καθιστικοί πάγκοι επί του εδάφους. Η συνεχόμενη του σκάμματος απέναντι χωμάτινη επιφάνεια χρησιμοποιούνταν σαν τραπέζι για να τρώνε τα παιδιά. Πόθος της ήταν να βρεθεί ένας μόνιμος χώρος, όπου θα εγκαθίστατο η Κατασκήνωση. Την ανάγκη αυτή την είδε και ο Κυριάκος Υφαντίδης, ο οποίος, εκτός από την βοήθεια του εξοπλισμού που έστειλε από την Αμερική, φρόντισε να αγορασθεί το κτήμα του Σουνίου για μόνιμη εγκατάσταση της Κατασκήνωσης.

Υπάρχουν πληροφορίες ότι της έγινε πρόταση να αναλάβει την κατασκήνωση των Ελληνικών Ευαγγελικών Εκκλησιών, αλλά προτίμη-

σε το Σούνιο. Γι' αυτό το θέμα ποτέ δεν είχαμε κουβεντιάσει με την Ράξα, αλλά ίσως είχε δεθεί συναισθηματικά και πνευματικά περισσότερο με τις Ελεύθερες Ευαγγελικές Εκκλησίες και την Αλκμήνη Μεταλληνού, η οποία της συμπαραστεκόταν σε όλα τα ζητήματα. Βέβαια το Σούνιο ως φυσικό τοπίο είχε και το πλεονέκτημα να συνδυάζει βουνό και θάλασσα. Ίσως και γι' αυτό τον λόγο να προτίμησε το Σούνιο από τον Κάλαμο.

Αγαπούσε πολύ τα παιδιά. Ιδίως στα θέματα υγείας και σίτισης ήταν πολύ ευαίσθητη. Εκείνη καθιέρωσε με την είσοδό μας στην Κατασκήνωση να μας ζυγίζουν για να βλέπουν στο τέλος του μήνα πόσα κιλά πήραμε. Τα βράδια γύριζε τις ομάδες για να σκεπάσει όσα παιδιά ήταν ξεσκεπάστα, ενώ έκλεινε και τα παρά-

ιδιοσυγκρασία του. Εκείνη ασχολιόταν αυτοπροσώπως με την γυμναστική, που ήταν απαραίτητη κάθε πρωί, και με τα θαλάσσια μπάνια των παιδιών. Πολλές φορές τραγουδούσε στην τραπεζαρία μαζί τους τα χιουμοριστικά τραγουδάκια που οι κατασκηνωτές της είχαν βγάλει: «Η αρχηγός Ελένη / νανού- νανού -νανού / που όλο μας τρελαίνει... », «... μα εγώ την είδα φάτσα (την Ράξα) / και πέφτει απ' την τάρατσα / χα-χα-χα... » και πολλά άλλα.

Η φωνή της ήταν απαράδεκτα φάλτση σε πολύ σοβαρό βαθμό, με αποτέλεσμα, αν ήσουν κοντά της, να μη μπορείς να τραγουδήσεις, γιατί σε κάθε λέξη άλλαζε και τονικότητα. Το ήξερε όμως και φρόντιζε να τραγουδά ψιθυριστά. Τον χειμώνα που δεν λειτουργούσε η Κατασκήνωση επισκεπτόταν τις επαρχιακές Εκ-

Πρωινή επιθεώρηση της Ράξας σε ομάδα αγοριών

θυρα για να μη βρίσκονται στο ρεύμα του αέρα. Αγαπούσε πολύ τα παιδιά, αλλά ήταν αδύνατο να έχει μια εξατομικευμένη φροντίδα για το καθένα από αυτά, καθώς το πλήθος ήταν μεγάλο. Πολλά πράγματα εξαρτιόνταν από συνεργάτες της Κατασκήνωσης, που δεν είχαν τις ίδιες ευαισθησίες με αυτήν και που -δυστυχώς- πολλές φορές δεν μπορούσε να ελέγξει και άλλες φορές δεν ήθελε.

Εκείνη την εποχή, ορισμένοι τομείς της Κατασκήνωσης λειτουργούσαν αυτόνομα. Π.χ. ο υπεύθυνος της κουζίνας και ο αποθηκάρχος όριζαν μόνοι τους το μενού της ημέρας. Πολλές φορές το φαγητό ήταν από εκείνα που δεν τρώνε τα παιδιά, αλλά αρέσουν στους μεγαλύτερους. Ακόμα και οι ομαδάρχες λειτουργούσαν αυτόνομα ο καθένας με την δική του παιδαγωγική, τα στερεότυπά του και την ιδιαίτερη

κλησίες και μάθαινε σε ιδιαίτερες συζητήσεις από τα παιδιά όλα όσα δεν μπορούσε να πληροφορηθεί κατά την διάρκεια της κατασκηνωτικής περιόδου. Με αυτόν τον τρόπο γνώριζε ποιοι ομαδάρχες συμπεριφέρονταν ήπια στα παιδιά και ποιοι με σκληρό τρόπο.

Έτσι, τα ευαίσθητα παιδιά ή αυτά που οι οικογένειές τους είχαν συνδεθεί πρόσφατα με τις Εκκλησίες μας, τα τοποθετούσε σε ομάδες που ήξερε ότι υπάρχει ένα επεικέες κλίμα. Δεν μπορούσε να κάνει τίποτα άλλο. Το παιδαγωγικό κλίμα της εποχής εκείνης δεν επέτρεπε πολλές ευαισθησίες. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι μέχρι και το 1980 βάνανσοι τρόποι συμπεριφοράς και βίαιες παιδαγωγικές μέθοδοι εφαρμόζονταν από δασκάλους και καθηγητές και στα δημόσια σχολεία.

Μας καλούσε πότε-πότε τους ομαδάρχες

τα βράδια στην παράγκα της για να μας δώσει οδηγίες και να μας συμβουλεύσει. Ξεκινούσε τις παραινέσεις με την φράση «μάνα μου, μη τα κτυπάτε τα παιδιά!». Στην απορία μου «πώς το ήξερε;» μας αποκάλυπτε τους τρόπους που έπαιρνε τις πληροφορίες. Μία πηγή των πληροφοριών της ήταν οι επισκέψεις στις επαρχιακές Εκκλησίες τον χειμώνα, όπως έχει προαναφερθεί.

Όταν έκανε κάτω από το πεύκο της αυλής, μπροστά στον ιστό, το πρωινό μάθημα στην τάξη της μετά την επιθεώρηση, με φωνή γεμάτη πάθος μιλούσε για τον Χριστό και την θυσία Του. Όλα τα μαθήματα κατέληγαν σε μία ευαγγελιστική πρόσκληση να δώσουν τα παιδιά την καρδιά τους στον Χριστό. Αυτό γινόταν σε κάθε μάθημα. Στο χώρο της τραπεζαρίας υπάρχει

ένα ή τον άλλο τρόπο πολλοί εργάτες του Ευαγγελίου των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών. Αναφέρω μερικούς, όσους θυμάμαι: Θάνος Καρμπόνης (ήταν παρών πάντα στην Κατασκήνωση του Σουνίου μέχρι που αναχώρησε για τον Κύριο το 2009), Απόστολος Προυσαέας, Χρήστος Φραγκόπουλος, Γιάννης Φαφαλιός, Γιώργος Μπούσιος, Γιώργος Φερεντίνος. Οι περισσότεροι συνέβαλαν στα Βιβλικά μαθήματα, που αποτελούσαν βασικό στοιχείο του προγράμματος της Κατασκήνωσης. Γίνονταν μαθήματα τόσο στα στελέχη, όσο και στους μεγαλύτερης ηλικίας κατασκηνωτές. Και αυτό γιατί οι ηλικίες των κατασκηνωτών μερικές φορές ξεπερνούσαν τα 18 έτη. Σήμερα η νομοθεσία έχει επιβάλει ως ηλικίες για τις παιδικές κατασκηνώσεις από τα 6 έως τα 16 έτη.

Η Ράζα βοηθώντας στο κόψιμο των πεπονιών

σήμερα η σχετική φωτογραφία. Όλα τα παιδιά κρατούν μία Καινή Διαθήκη. Τα περισσότερα είναι ξυπόλυτα.

Πολλά παιδιά την έδιναν, όπως έλεγαν, την καρδιά τους στον Χριστό, αυτό όμως προερχόταν από κάποια συναισθηματική φόρτιση της στιγμής. Έτσι την έπαιρναν στη συνέχεια πίσω, για να την δώσουν και πάλι την επόμενη χρονιά.

Η αποστήθιση των εδαφίων ήταν απαραίτητη και εκείνοι που μάθαιναν τα περισσότερα εδάφια είχαν στο τέλος της σεζόν και ένα βραβείο. Συνήθως ήταν μία Καινή Διαθήκη με μία αφιέρωση στην πρώτη σελίδα και την υπογραφή της Ράζας. Τέτοιο βραβείο υπάρχει στον μουσειακό χώρο μνήμης της Κατασκήνωσης με χειρόγραφη αφιέρωσή της.

Στην Κατασκήνωση υπηρετούσαν με τον

Είναι γεγονός, που οφειλόταν στην τότε ιστορική συγκυρία, ότι στην σύνθεση της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών υπήρχαν και Εκκλησίες με διαφορετικές απόψεις σε κάποια δογματικά θέματα. Μερικές Εκκλησίες π.χ. πίστευαν ότι ο πιστός δεν μπορεί να απολέσει σε καμιά περίπτωση την σωτηρία του, όποια και αν είναι η μεταγενέστερη διαγωγή του. Άλλες δεν πίστευαν στην περί του Υιού κενωτική άποψη, όπως την είχε συλλάβει και διατυπώσει ο Μεταλληνός. Είναι όμως εξίσου πραγματικό γεγονός ότι στην Κατασκήνωση του Σουνίου διδάσκονταν πάντα οι απόψεις του Κώστα Μεταλληνού περί της Σωτηρίας του ανθρώπου, περί της απόλυτης ηθικής του ελευθερίας, περί της Κένωσης του Υιού, απόψεις οι οποίες χαρακτήριζαν πάντοτε την Κοινωνία των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών και

τις οποίες πρέσβευε η συντριπτική πλειοψηφία των Εκκλησιών.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα σύζευξης Εκκλησιών υπό την σκέπη της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών με κοινά δογματικά “πιστεύω”, όπως τα εννοούσε ο Κώστας Μεταλληνός, είναι αυτό που μας διέσωσε ο πρεσβύτερος και εργάτης της Ελευθέρας Ευαγγελικής Εκκλησίας Λιπασμάτων, Βασίλης Ροδονίδης, λίγο πριν την αναχώρησή του. Όταν πλέον η Ευαγγελική Εκκλησία στην Δραπετσώνα είχε ωριμάσει πνευματικά και είχε κατασταλάξει στις δογματικές της θέσεις, λόγω της συγκεκριμένης άποψης που είχε διαμορφώσει περί της κένωσης του Υιού, κατηγορήθηκε και αποπέμφθηκε από την Ελληνική Ευαγγελική Εκκλησία του Πειραιά ως αιρετική, διαρρηγνύ-

πασμάτων, μαζί με τους Κώστα Χονδρογιάννη, Λάκη Ρήγα, Γιώργο Γαλάνη κ.α.

Πρωτεργάτης στην διάδοση αυτών των διδασκαλιών κυρίως μεταξύ των στελεχών της Κατασκήνωσης, ήταν ιδίως ο Θάνος Καρμπόνης. Και άλλοι όμως εργάτες του Ευαγγελίου συνέβαλαν στην εμπέδωση αυτών των διδασκαλιών, όποτε τους δινόταν ευκαιρία γι’ αυτό. Τις ίδιες Βιβλικές θέσεις δίδασκε στις μεγάλες τάξεις του Κυριακού Σχολείου και η Ελευθερία Ρημάκη. Αλλά στο παιδαγωγικό μέρος ελάχιστοι συνέβαλαν, πλην του Γιάννη Φαφαλιού και -κυρίως- του Γιώργου Μπούσιου.

Με τους πολλούς η Ράξα ήταν υποχρεωμένη να συνεργασθεί και ήταν γεγονός ότι η αρμονική συμβίωση μαζί τους δεν ήταν πάντα εφικτή.

Τον χειμώνα επισκεπτόταν αρρώστους στα

Η Ράξα στο μεσημεριανό γεύμα

οντας τις μέχρι τότε καλές εκκλησιαστικές τους σχέσεις. Τότε οι πρεσβύτεροι της Εκκλησίας των Λιπασμάτων έγραψαν στην Αμερική στον Κυριάκο Υφαντίδη, ο οποίος ήταν πρωτεργάτης στην λειτουργία και αύξηση της Εκκλησίας αυτής, ζητώντας του την συμβουλή του για την νέα κατάσταση που είχε διαμορφωθεί. Ο Υφαντίδης τους απάντησε ότι «υπάρχει στην Αθήνα κάποιος Μεταλληνός, που έχει τις ίδιες απόψεις με εμάς. Πηγαίνετε να τον βρείτε». Πράγματι, συναντήθηκαν με τον Μεταλληνό, διαπιστώθηκε η απόλυτη ταύτιση επί των δογματικών θέσεων και έτσι η Ευαγγελική Εκκλησία της Δραπετσώνας εντάχθηκε στην Κοινωνία των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών ως Ελευθέρα Ευαγγελική Εκκλησία Λιπασμάτων. Τότε ο Μεταλληνός έστειλε τον πειραιώτη Σπύρο Πορτινό να υπηρετήσει την Εκκλησία των Λι-

σπίτια και στα νοσοκομεία. Είχε ιδιαίτερη ευαισθησία στους αρρώστους.

Όταν ήμουν 17 χρονών, καθώς επέστρεφα ένα βράδυ μετά την εκκλησία στο σπίτι μου, με κτύπησε ένα βαν στο κεφάλι και με μετέφεραν αναισθητο στο Νοσοκομείο “Ευαγγελισμός”. Όταν συνήλθα, με ρώτησαν τα στοιχεία μου και κάποιο τηλέφωνο για να επικοινωνήσουν με τους δικούς μου. Δεν είχαμε τηλέφωνο στο σπίτι και έδωσα το τηλέφωνο κάποιου στελέχους της εκκλησίας μας που ήταν και στέλεχος της Κατασκήνωσης. Αμέσως ειδοποιήθηκε η Ράξα, η οποία έσπευσε να έρθει στον νοσοκομείο και φρόντισε να ειδοποιηθούν οι γονείς μου. Έμεινα αρκετό καιρό εκεί και η Ράξα με επισκεπτόταν συχνά. Έγινε καλά, αλλά μου έμεινε μια ευαισθησία στο κεφάλι, ιδίως όταν έκανε ζέστη. Ζήτησα, λοιπόν, από την Ράξα

μετά την περίοδο των αγοριών που ήμουν ομαδάρχης να μείνω στην Κατασκήνωση, γιατί με πείραζε η ζέστη στην Αθήνα. Σημειώστε ότι στην περίοδο των κοριτσιών εκείνη την εποχή δεν επιτρεπόταν να μείνει στην Κατασκήνωση ούτε “αρσενικός γάτος”, όπως χαρακτηριστικά έλεγαν, πόσο μάλλον ένα αγόρι. Με άφησε, όμως, να μείνω μιας που με ήξερε από επτά ετών και είχε η ίδια πείρα του ατυχήματός μου. Με έβαλε να βοηθώ στο κτίσιμο της ξύλινης παράγκας της που υπάρχει ανακαινισμένη μέχρι σήμερα. Με πρόσεχε όμως. «Αντώνη», μου έλεγε, «μακριά από τις τσούμπρες». Εκείνο το καλοκαίρι είχα την ευκαιρία να την γνωρίσω καλύτερα και μου εμπιστεύτηκε πολλά που είχε στην καρδιά της.

Η Ράξα στάθηκε σε πολλούς από εμάς σαν

σήμερα. Από αυτή την διακονία ξεπήδησαν πολλοί σημερινοί εργάτες του Ευαγγελίου.

Προσωπικά κατανόησα σε βάθος τα βασικά θέματα της πίστης και κυρίως τις ιδιαίτερες δογματικές θέσεις που χαρακτηρίζουν τις Ελεύθερες Ευαγγελικές Εκκλησίες στην Κατασκήνωση του Σουνίου από τους εργάτες των Εκκλησιών μας, οι οποίοι σε μία πλήρη λογική ανάλυση, κάτι που κληρονόμησαν από τον Κώστα Μεταλληνό, με επιχειρήματα αλλά και προθυμία μας τα εξηγούσαν, θέτοντας όλα τα ζητήματα σε μία απόλυτα Βιβλική βάση, που ικανοποιούσε την νεανική μας ορθολογική σκέψη.

Αυτές τις μέρες, καθώς ανακαινίζουμε το υπόγειο του σπιτιού μας, βρήκα ένα φάκελο με την παλιά μου αλληλογραφία. Είναι γράμματα

Η Ράξα στην πρωινή γυμναστική

μάννα πραγματική. Ιδιαίτερα στα παιδιά από φτωχές οικογένειες όπως ήταν η δική μου. Η μεγάλη συμβολή της όμως ήταν η δημιουργία και η διατήρηση της Κατασκήνωσης κάτω από πολύ δύσκολες συνθήκες και σχεδόν χωρίς μέσα, ενός θεσμού που συνέβαλε πολύ στην πνευματική επιμόρφωση ανθρώπων που θέλησαν εκείνα τα χρόνια να προκόψουν στην χριστιανική ζωή αλλά και στην κοινωνικοποίησή τους.

Δεν πρέπει να ξεχνούμε ότι εκείνη την εποχή ελάχιστοι είχαν πρόσβαση στα βιβλία, που κόστιζαν ακριβά και δεν υπήρχε διαδίκτυο για επιμόρφωση, όσο και αν την ποθούσαμε. Στην Κατασκήνωση όμως είχαμε την ευκαιρία να ακούμε και να μαθαίνουμε κάθε μέρα καινούργια πράγματα από χαρισματούχους εργάτες των Εκκλησιών μας και να λύνουμε απορίες σε ιδιαίτερες συζητήσεις. Αυτό συνεχίζεται μέχρι

που ανταλλάσαμε μεταξύ μας με τις γνωριμίες μας από την Κατασκήνωση. Γιατί εκείνη την εποχή οι παρέες με ανθρώπους του κόσμου ήταν απαράδεκτες. Όλη η ζωή μας γυρνούσε γύρω από την Εκκλησία και οι μακρινές φιλίες μας ήταν από την Κατασκήνωση.

Η Ράξα δεν ήταν τέλεια, όπως και κανένας από εμάς άλλωστε. Είχε τις αδυναμίες της, δικαιολογημένες λίγο ή πολύ από τις τάσεις εκείνης της εποχής, που πολλά παιδαγωγικά θέματα αντιμετωπίζονταν πολύ πιο διαφορετικά από ό,τι σήμερα. Ο Κύριος, όμως, μέσω της Ράξας πραγματοποίησε το έργο Του και τους σκοπούς Του. Τα αποτελέσματα της διακονίας της φτάνουν μέχρι και σήμερα.

Το 1980, για λόγους που περιγράφουμε στο προηγούμενο σημείωμά μας, παραιτήθηκε, παρά τις προσωπικές παρακλήσεις του Θάνου Καρμπόνη και τις δικές μου να μην επιμείνει

στην παραίτησή της.

Λόγω της μεγάλης συμβολής της στο έργο των Κατασκηνώσεων, ο συγγραφέας της βιογραφίας της, Μ. Θαβωρίτης, αν και δηλώνει ότι δεν ξέρει τι πραγματικά συνέβη, συμπληρώνει ότι «έγιναν πολλά θλιβερά». Έχει άδικο όμως να υπονοεί ως θλιβερό γεγονός την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Εκκλησιών μας σχετικά με την διοίκηση της Κατασκήνωσης για ορισμό επιτροπής και όχι αρχηγού, απόφαση η οποία ήταν στην ουσία η αιτία αποχώρησης της Ράξας. Δεν πρέπει να μας διαφεύγει ότι το έργο του Κυρίου δεν είναι ιδιοκτησία κανενός από εμάς. Το διαχειρίζεται η εκκλησία, όσο και αν αυτό μας στεναχωρεί πολλές φορές.

Ακόμα στην ιστορική καταγραφή του αφήνει αιχμές για την χρήση του χώρου και από άλλες

τουργία του ως παιδική κατασκήνωση.

Με πρωτοβουλία του Θάνου Καρμπόνη, το 1978 λειτούργησε και ο Ξενώνας. Η Ράξα ποτέ δεν έφερε αντίρρηση γι' αυτή την λειτουργία.

Δεκαπέντε χρόνια μετά την αποχώρησή της, η καρδιά της μαλάκωσε. Επισκέφθηκε την Κατασκήνωση και συμμετείχε σε μία μικρή γιορτή που έγινε προς τιμήν της. Ένα μικρό κοριτσάκι της προσέφερε ένα μπουκέτο λουλούδια. Παρέδωσε την παράγκα της και τα άλμπουμ της Κατασκήνωσης με τις ιστορικές φωτογραφίες, που φυλάσσονται στον μουσειακό χώρο μνήμης της Κατασκήνωσης. Έτσι μία εκκρεμότητα 15 ετών έληξε. Ο Θάνος Καρμπόνης και η Επιτροπή Κατασκήνωσης ήταν ιδιαίτερα ευτυχείς για αυτή την εξέλιξη.

Η Κοινωνία των Ελευθέρων Ευαγγελικών

Η Ράξα βοηθώντας στην μπουγάδα

ηλικιακές ομάδες εκτός αυτών που αρμόζουν σε παιδικές κατασκηνώσεις.

Παρακολουθώντας από 7 ετών την Κατασκήνωση μέχρι σήμερα, μπορώ να βεβαιώσω ότι καμιά άλλη διοργάνωση δεν εμπόδισε την λειτουργία των Παιδικών Κατασκηνώσεων.

Το όνειρο του Κώστα Μεταλληνού ήταν ο χώρος να γίνει ένα διεθνές κέντρο επιμόρφωσης και ευαγγελισμού. Και αυτό πραγματοποιείται σήμερα, καθώς τον χώρο επισκέπτονται πολλές Εκκλησίες και οργανώσεις από όλο τον κόσμο, όταν τα κατασκηνωτικά προγράμματα των παιδιών το επιτρέπουν. Το ότι ο χώρος χρησιμοποιήθηκε και για την Νεολαία της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών και για συναντήσεις ακόμα μεγαλύτερων ηλικιακά αδελφών των Εκκλησιών μας, καθώς και για συνεδριακές διοργανώσεις αλλοδαπών θρησκευτικών φορέων, δεν εμπόδισε ποτέ την λει-

Εκκλησιών είναι ευγνώμων στον Κύριο για όλους εκείνους που, καθώς Τον δέχθηκαν στην καρδιά τους, τούς τοποθέτησε μέσα στην εκκλησία Του για την διακονία των αγίων. Μία τέτοια διακόνισσα που μας χαρίστηκε ήταν η αείμνηστη Ελένη Ρημάκη, η Ράξα μας.

Ο Μ. Θαβωρίτης ισχυρίζεται ότι τον τύπο Ράκσα και όχι Ράξα χρησιμοποιεί η μεταφράστρια του Μόγλη. Υποστηρίζει ότι τα ονόματα των αρχηγών της κατασκήνωσης ήταν δανεισμένα από το βιβλίο της Ζούγκλας του Κίπλινγκ. Ράκσα ήταν η λύκαινα που υιοθέτησε το ανθρώπινο πλάσμα που εξελίχθηκε με το όνομα Μόγλης σε βασιλιά της ζούγκλας.

Ο Θάνος Καρμπόνης είχε άλλη άποψη και ισχυριζόταν ότι ήταν το όνομα ενός πουλιού.

Η τυραννία του επείγοντος

Πνευματικές αλήθειες γύρω από πρακτικά θέματα και την υπηρεσία του Κυρίου

Charles Hummel

Εχεις επιθυμήσει ποτέ να είχε η μέρα τριάντα ώρες; Σίγουρα αυτός ο πρόσθετος χρόνος θα ανακούφιζε την έντονη πίεση κάτω από την οποία ζούμε. Οι ζωές μας αφήνουν πίσω τους μια σειρά μισοτελειωμένων υποθέσεων. Αναπάντητα γράμματα, απραγματοποίητες επισκέψεις, άγραφα άρθρα και αδιάβαστα βιβλία μας βασανίζουν κάποιες ήσυχες στιγμές, όταν σταματάμε για να κάνουμε απολογισμό. Χρειαζόμαστε απελπισμένα κάποια ανακούφιση.

Μία μέρα όμως με τριάντα ώρες θα έλυνε πραγματικά το πρόβλημα; Δεν θα ήμασταν πολύ σύντομα τόσο απογοητευμένοι, όσο είμαστε τώρα με το εικοσιτετράωρο; Η δουλειά μίας μητέρας δεν τελειώνει ποτέ, ούτε η δουλειά ενός φοιτητή, ενός δασκάλου, ενός ποιμένα ή οποιουδήποτε άλλου. Ούτε πρόκειται να μας βοηθήσει το αύριο που θα έρθει για να επανορθώσουμε. Καθώς τα παιδιά αυξάνουν σε αριθμό και μεγαλώνουν σε ηλικία, απαιτούν περισσότερο χρόνο. Η αυξανόμενη πείρα στο επάγγελμά μας και στην εκκλησία κουβαλάει πιο απαιτητικά καθήκοντα. Έτσι καταντάμε να εξουθενωνόμαστε περισσότερο και να απολαμβάνουμε λιγότερο την δουλειά μας.

Μπερδεμένες προτεραιότητες;

Όταν σταματάμε για να κάνουμε απολογισμό, συνειδητοποιούμε ότι το πρόβλημά μας είναι κάτι βαθύτερο από έλλειψη χρόνου: είναι τελικά θέμα προτεραιοτήτων. Η σκληρή δουλειά δεν μας βλάπτει. Όλοι μας ξέρουμε τι σημαίνει να δουλεύουμε εντατικά πολλές ώρες, ολοκληρωτικά απορροφημένοι από κάποια σημαντική εργασία. Η επακόλουθη κούραση αντισταθμίζεται από μία αίσθηση ικανοποίησης και χαράς για το τελικό αποτέλεσμα. Η αμφιβολία και οι ενδοιασμοί που παίρνουν την θέση της σκληρής δουλειάς δημιουργούν άγχος όταν, καθώς κάνουμε ανασκόπηση του μήνα ή του χρόνου, αρχίζει να μας βασανίζει ο όγκος των μισοτελειωμένων εργασιών. Ανησυχούμε μήπως παραλείψαμε να κάνουμε κάτι σημαντικό. Το βάρος των θεμάτων που δεν καταπιαστήκαμε μαζί τους ή τα αφήσαμε μισοτελειωμένα μας έχει οδηγήσει στον σκόπελο της απογοήτευσης. Ομολογούμε και τούτο ανεξάρτητα από την ομολογία των αμαρτιών μας: «Έχουμε αφήσει ανεκτέλεστα πράγματα που θα έπρεπε να κάνουμε και κάναμε αυτά που θα έπρεπε να μην είχαμε κάνει».

Πριν αρκετά χρόνια, ένας πεπειραμένος διευθυντής ενός εργοστασίου επεξεργασίας βαμβακιού μου είπε: «Ο μεγαλύτερός σου κίνδυνος είναι να αφήσεις τα επείγοντα πράγματα

να παραμερίσουν τα σημαντικά». Δεν συνειδητοποίησε ότι το απόφθεγμα του πέτυχε διάνα. Συχνά ξαναέρχεται τούτη η κουβέντα στο μυαλό μου για να με βασανίσει και να με προβληματίσει, καθώς θίγει το κρίσιμο θέμα των προτεραιοτήτων.

Ζούμε σε μία διαρκή ένταση μεταξύ του επείγοντος και του σημαντικού. Το πρόβλημα είναι ότι η σημαντική δουλειά σπάνια πρέπει να γίνει σήμερα ή ακόμα και αυτή την βδομάδα. Πρόσθετες ώρες προσευχής ή Βιβλικής μελέτης, μία επίσκεψη σε εκείνο τον άπιστο φίλο, προσεκτική μελέτη ενός σπουδαίου βιβλίου, αυτά τα σημαντικά σχέδια μπορούν να περιμένουν. Αλλά οι επείγουσες δουλειές απαιτούν άμεση δράση. Κι έτσι ατέλειωτες απαιτήσεις μας πιέζουν κάθε ώρα και κάθε μέρα.

Το σπίτι μας δεν είναι πια το φρούριό μας, όπως λένε· δεν είναι πια ένα καταφύγιο από τις επείγουσες δουλειές, αφού το τηλέφωνο ανοίγει ρήγματα στα τείχη του μεταφέροντας επιτακτικές ανάγκες. Η στιγμιαία έλξη που ασκούν αυτές οι δουλειές φαίνεται ακατανίκητη και σημαντική και είναι αυτές που εξαντλούν τις δυνάμεις μας. Αλλά κάτω από το φως του χρόνου, η απατηλή σπουδαιότητά τους σβήνει· με μία αίσθηση απώλειας, φέρνουμε στο νου μας τις σημαντικές δουλειές που παραμερίσαμε. Συνειδητοποιούμε ότι έχουμε γίνει σκλάβοι του επείγοντος.

Μπορείς να ξεφύγεις;

Υπάρχει δρόμος φυγής από αυτόν τον τρόπο διαβίωσης; Η απάντηση βρίσκεται στην ζωή του Κυρίου μας. Το βράδυ πριν φύγει, διατύπωσε έναν καταπληκτικό ισχυρισμό. Στη μεγάλη προσευχή του 17ου κεφαλαίου (εδ. 4) του κατά Ιωάννην Ευαγγελίου είπε: «το έργο ετελείωσα το οποίον μοί έδωκας δια να κάμω».

Πώς μπόρεσε ο Ιησούς να χρησιμοποιήσει το ρήμα «ετελείωσα»;

Η τριετής διακονία Του φαινόταν τόσο σύντομη. Μία πόρνη στο γεύμα του Σίμωνα είχε βρει συγχώρεση και καινούργια ζωή, αλλά πολλές άλλες περπατούσαν ακόμα στους δρόμους χωρίς συγχώρεση και χωρίς καινούργια ζωή. Για κάθε δέκα ξηρούς μύες που τονώθηκαν και ζωντάνεψαν, εκατό άλλοι παρέμεναν ανίκανοι. Κι όμως, εκείνο το στερνό βράδυ, με πολλά χρήσιμα έργα απραγματοποίητα και επείγουσες ανθρώπινες ανάγκες ανικανοποίητες, ο Κύριος είχε ειρήνη, ήξερε ότι είχε τελειώσει το έργο του Θεού. Έμενε μόνο το «τετέλεστα!» του Σταυρού.

Το Ευαγγέλιο αναφέρει ότι ο Ιησούς δούλεψε σκληρά. Αφού περιέγραψε μία φορτωμένη μέρα, ο Μάρκος γράφει: «Αφού έγεινεν εσπέρα, ότε έδυσεν ο ήλιος, έφεραν προς αυτόν πάντας τους πάσχοντας και τους δαιμονιζόμενους. Και η πόλις όλη ήταν συνηγμένη

έμπροσθεν της θύρας. Και εθεράπευσε πολλούς πάσχοντας διαφόρους αρρωστίας, και δαιμόνια πολλά εξέβαλε» (Μάρκος 1:32-34). Σε κάποια άλλη περίπτωση, οι απαιτήσεις των ασθενών και αναπήρων Τον έκαναν να χάσει το βραδινό Του φαγητό και να δουλέψει μέχρι πολύ αργά (Μάρκος 3:21). Κάποια άλλη μέρα, μετά από πολλές ώρες εξουθενωτικής διδασκαλίας, ο Ιησούς και οι μαθητές Του ξεμάκρυναν με μία βάρκα. Ακόμα και η καταιγίδα δεν τον ξύπνησε (Μάρκος 4:37, 38). Τι εικόνα ολοκληρωτικής εξάντλησης!

Και όμως, η ζωή Του δεν ήταν ποτέ πυρετώδης. Διέθετε χρόνο για τους ανθρώπους. Μπορούσε να ξοδέψει ώρες ολόκληρες μιλώντας σε ένα μόνο πρόσωπο, όπως στη Σαμαρείτισσα στο πηγάδι. Η ζωή Του φανέρωνε μία θαυμάσια ισορροπία, μία αίσθηση σωστής ρύθμισης του χρόνου. Όταν οι αδελφοί Του ήθελαν να πάει στην Ιουδαία, απάντησε: «Ο καιρός ο ιδικός μου δεν ήλθεν έτι» (Ιωάννης 7:6). Ο Ιησούς δεν κατάστρεφε τα χαρίσματά Του με την βιασύνη. Στο βιβλίο του «Η πειθαρχία και η καλλιέργεια της πνευματικής ζωής», ο Α. Ε. Whiteman παρατηρεί: «Εδώ σε αυτόν τον άνθρωπο βρίσκεται έντονη αίσθηση προορισμού... εσωτερική γαλήνη, που χαρίζει έναν αέρα άνεσης στην πολυάσχολη ζωή του· πάνω απ' όλα υπάρχει σε αυτόν ένα μυστικό, μία δύναμη για να αντιμετωπίζει τους απορριμμένους της ζωής, την πλησμονή του πόνου, της απογοήτευσης, της εχθρότητας, του θανάτου, εκμεταλλευόμενος για θείους σκοπούς τις καταχρήσεις του ανθρώπου, μεταμορφώνοντας τους ξηρούς τόπους του πόνου σε εύφορους, θριαμβεύοντας στο τέλος διαμέσου του θανάτου και κάνοντας μία σύντομη ζωή τριάντα χρόνων περιπού, απότομα τερματισμένη, απόλυτα ολοκληρωμένη, κατά την διάρκεια της οποίας τελείωσε το έργο που του ανατέθηκε. Δεν μπορούμε να θαυμάζουμε την ισορροπία και την ομορφιά αυτής της ανθρώπινης ζωής και συγχρόνως να αγνοούμε τους παράγοντες που την δημιούργησαν και την ολοκλήρωσαν».

Περίμενε οδηγίες!

Ποιο ήταν το μυστικό του Χριστού; Βρίσκουμε την άκρη του νήματος του μυστηρίου τούτου στην αφήγηση του Μάρκου για την πολυάσχολη μέρα του Ιησού. Ο Μάρκος παρατηρεί: «... το πρωί, ενώ ήταν όρθιος βαθύς, σηκωθείς εξήλθε και υπήγεν εις έρημον τόπον και εκεί προσήχετο» (1:35).

Εδώ βρίσκεται το μυστικό της ζωής και του έργου του Ιησού, που του είχε αναθέσει ο Θεός. Με προσευχή περίμενε τις οδηγίες του Πατέρα Του και την δύναμη να τις εκτελέσει. Δεν υπήρχε για τον Ιησού κανένα Θείο σχέδιο εκ των προτέρων καταστρωμένο. Διέκρινε το θέλημα του Πατέρα μέρα με την μέρα σε μία

ζωή προσευχής. Έτσι απέφυγε το επείγον και εκτελούσε το σημαντικό.

Ο θάνατος του Λαζάρου φωτίζει καθαρά αυτή την αρχή. Τι θα μπορούσε να είναι πιο σημαντικό από το επείγον μήνυμα της Μαρίας και της Μάρθας «Κύριε, εκείνος που αγαπάς ασθενεί;» (Ιωάννης 11:3). Ο Ιωάννης καταγράφει την απάντηση του Κυρίου με αυτά τα φαινομενικά αντιφατικά λόγια: «Ηγάπα δε ο Ιησούς την Μάρθαν και την αδελφήν αυτής και τον Λάζαρον. Καθώς λοιπόν ήκουσε ότι ασθενεί, τότε μεν έμεινε δύο ημέρας εν τω τόπω όπου ήτο» (Ιωάννης 11:5, 6). Ποια ήταν η επείγουσα ανάγκη; Προφανώς να αποτρέψει τον θάνατο αυτού του αγαπητού αδελφού. Αλλά το σημαντικό πράγμα από την άποψη του Θεού ήταν να αναστήσει τον Λάζαρο από τους νεκρούς. Έτσι ο Θεός επέτρεψε να πεθάνει ο Λάζαρος. Αργότερα ο Ιησούς τον ανέστησε ως απόδειξη του μεγαλοπρεπούς Του ισχυρισμού: «Εγώ είμαι η ανάστασις και η ζωή. Ο πιστεύων εις εμέ, και αν αποθάνει, θέλει ζήσει» (εδ. 25).

Ίσως να αναρωτιόμαστε γιατί η διακονία του Κυρίου μας ήταν τόσο σύντομη, γιατί δεν μπορούσε να διαρκέσει άλλα πέντε ή δέκα χρόνια, γιατί τόσο πολλοί ταλαίπωροι άνθρωποι αφέθηκαν στην δυστυχία τους; Οι Γραφές δεν μας δίνουν καμία απάντηση σε αυτά τα ερωτήματα και τα αφήνουμε μέσα στο μυστήριο των σχεδίων του Θεού. Ξέρουμε όμως ότι η εξάρτηση του Ιησού από τις οδηγίες του Πατέρα μέσω της προσευχής Τον απελευθέρωνε από την τυραννία του επείγοντος. Του χάριζε οδηγία, Του έδινε έναν σταθερό ρυθμό και Του επέτρεπε να εκτελεί κάθε έργο το οποίο Του ανέθετε ο Θεός. Και το τελευταίο βράδυ μπόρεσε να πει: «Το έργο ετελείωσα το οποίον μοι έδωκας δια να κάμω».

Η εξάρτηση σε απελευθερώνει.

Η απελευθέρωση από την τυραννία του επείγοντος βρίσκεται στο παράδειγμα και την υπόσχεση του Κυρίου μας. Στο τέλος μίας έντονης συζήτησης με τους Φαρισαίους στα Ιεροσόλυμα, ο Ιησούς είπε σε αυτούς που πίστευαν σε Αυτόν:

«Εάν σεις μείνητε εν τω λόγω τω εμώ, είσθε αληθώς μαθηταί μου, και θέλετε γνωρίσει την αλήθειαν. Και η αλήθεια θέλει σας ελευθερώσει... Αληθώς, αληθώς σας λέγω ότι πας όστις πράττει την αμαρτίαν, δούλος είναι της αμαρτίας... Αν λοιπόν ο Υιός σας ελευθερώσει, όντως ελεύθεροι θέλετε είσθε» (Ιωάννης 8:31, 32, 34, 36).

Πολλοί από εμάς έχουμε γευτεί την απελευθέρωση του Χριστού από την κατάρρα της αμαρτίας. Τον αφήνουμε όμως να μας απελευθερώσει από την τυραννία του επείγοντος; Μας δείχνει τον δρόμο: «Αν μείνητε εν τω λόγω τω εμώ». Αυτός είναι ο δρόμος που οδηγεί

στην ελευθερία. Μέσω προσευχής και περισυλλογής γύρω από τον Λόγο του Θεού ενστερνιζόμαστε την δική Του οδηγία.

Ο P.T. Forsythe είπε κάποτε: «Η χειρότερη αμαρτία είναι η έλλειψη προσευχής». Συνήθως θεωρούμε την δολοφονία, την μοιχεία ή την κλοπή ως τις χειρότερες αμαρτίες. Αλλά η ρίζα κάθε αμαρτίας βρίσκεται στην αίσθηση αυτάρκειας και στην ανεξαρτησία του ανθρώπου από τον Θεό. Όταν παραμελούμε να ζητούμε με προσευχή από τον Θεό την οδηγία Του και την δύναμή Του, δηλώνουμε με τις πράξεις και τις παραλείψεις μας, αν όχι με τα χείλη μας, ότι δεν Τον έχουμε ανάγκη. Πόση από την διακονία μας χαρακτηρίζεται από το πνεύμα τού “Μπορώ να τα κάνω όλα μόνος μου”;

Το αντίθετο μίας τέτοιας αυτάρκειας είναι η προσευχή, με την οποία αναγνωρίζουμε την ανάγκη μας για οδηγία και χορηγία δυνάμεων από τον Θεό. Σχετικά με την ζωή εξάρτησης από τον Θεό, ο Donald Baillie θα γράψει: «Ο Ιησούς έζησε την ζωή Του σε ολοκληρωτική εξάρτηση από τον Θεό, όπως άλλωστε και όλοι μας πρέπει να την ζήσουμε. Μία τέτοια εξάρτηση δεν καταστρέφει την προσωπικότητα του ανθρώπου. Ο άνθρωπος δεν φανερώνει ποτέ τόσο αληθινά και ολοκληρωτικά τον εαυτό του, όσο όταν ζει σε πλήρη εξάρτηση από τον Θεό. Τότε μόνο η προσωπικότητά του ολοκληρώνεται. Αυτή είναι η ανθρώπινη φύση στην πιο καλή προσωπική της έκφραση».

Η προσμονή οδηγίας από τον Θεό με προσευχή είναι απαραίτητη, αν θέλουμε να είμαστε καρποφόρα η υπηρεσία μας. Μας επιτρέπει να παίρνουμε ανάσα και να καταστρώνουμε καινούργια στρατηγική. Καθώς περιμένουμε οδηγίες, ο Κύριος μας απελευθερώνει από την τυραννία του επείγοντος. Μας δείχνει την αλήθεια για τον Εαυτό Του, για μας και για τα καθήκοντά μας. Εντυπώνει στο μυαλό μας τις εργασίες που Εκείνος θέλει να αναλάβουμε. Η ανάγκη αυτή καθεαυτή δεν αποτελεί το κάλεσμα· το κάλεσμα πρέπει να έρθει από τον Θεό. «Ο Κύριος σπλαγχνίζεται τους φοβούμενους αυτόν. Διότι αυτός γνωρίζει την πλάσιν ημών. Ενθυμείται ότι είμεθα χώμα» (Ψαλμός 103:13, 14).

Ο Θεός δεν θα μας φορτώσει ποτέ μέχρις ότου λυγίσουμε ή καταρρεύσουμε από ένα έλκος, έναν νευρικό κλονισμό, μία καρδιακή προσβολή ή μία εγκεφαλική συμφόρηση. Όλα αυτά προέρχονται από τους εσωτερικούς καταναγκασμούς μας σε συνδυασμό με την πίεση των εξωτερικών συνθηκών.

Κάνε απολογισμό!

Ο σύγχρονος επιχειρηματίας αναγνωρίζει αυτήν την αρχή, του να διαθέσει χρόνο για απολογισμό. Όταν ο Green Walt ήταν πρόεδρος του Dupont είπε: «Ένα λεπτό που ξοδεύε-

ται για σχεδιασμό, γλυτώνει τρία ή τέσσερα λεπτά από την εκτέλεση». Πολλοί έμποροι έχουν εφαρμόσει ένα επαναστατικό σύστημα στην επιχείρησή τους και έχουν πολλαπλασιάσει τα κέρδη τους, αφιερώνοντας την Παρασκευή το απόγευμα για να σχεδιάσουν προσεκτικά τις κύριες δραστηριότητες της επόμενης βδομάδας. Αν ο διευθυντής κάποιας επιχείρησης είναι πολύ απασχολημένος για να διαθέσει χρόνο σε προγραμματισμό, πρέπει να αντικατασταθεί από κάποιον άλλον που θα το κάνει. Αν ο Χριστιανός είναι τόσο πολύ απασχολημένος, ώστε να μην μπορεί να σταματήσει για να κάνει μία πνευματική απογραφή και να δεχτεί οδηγίες από τον Θεό, γίνεται σκλάβος του επείγοντος. Μπορεί να δουλεύει μέρα και νύχτα για να πετύχει πολλά που φαίνονται σημαντικά στον εαυτό του και στους άλλους, αλλά δεν θα τελειώσει το έργο που ο Θεός έχει ετοιμάσει γι' αυτόν.

Μία ήσυχη ώρα περισυλλογής και προσευχής στο ξεκίνημα της ημέρας ρυθμίζει ξανά την σχέση μας με τον Θεό. Αφιέρωσε τον εαυτό σου ξανά στο θέλημά Του, καθώς σκέφτεσαι τις ώρες που είναι μπροστά σου. Σε αυτές τις αβίαστες ειρηνικές στιγμές, κάνε έναν κατάλογο προτεραιότητας των καθηκόντων, λαμβάνοντας υπόψη τις υποχρεώσεις που ήδη έχεις αναλάβει. Ένας ικανός στρατηγός πάντα καταρτίζει το σχέδιο μάχης πριν συμπλακεί με τον εχθρό· δεν αναβάλλει την λήψη βασικών αποφάσεων για την ώρα που θα αρχίσει η μάχη. Αλλά είναι επίσης έτοιμος να αλλάξει τα σχέδιά του, αν μία επείγουσα ανάγκη το απαιτήσει. Έτσι, προσπάθησε να εφαρμόσεις τα σχέδιά σου, πριν αρχίσει ο αγώνας της ημέρας ενάντια στο ρολόι. Αλλά να είσαι έτοιμος να αντιμετωπίσεις οποιαδήποτε έκτακτη διακοπή ή οποιοδήποτε πρόσωπο που θα παρουσιαστεί μπροστά σου απροσδόκητα.

Μπορεί επίσης να βρεις απαραίτητο το να αντισταθείς στον πειρασμό ενός προγραμματιστού ραντεβού την στιγμή που θα πρωτακούσεις το αίτημα από το τηλέφωνο. Όσο ελεύθερο και αν φαίνεται το καρνέ σου εκείνη την στιγμή, ζήτησε χρόνο για να πάρεις οδηγία από τον Θεό πριν δεσμευτείς. Το εκπληκτικό είναι ότι η πρόσκληση και η δέσμευση που ακολουθεί, πολλές φορές φαίνεται λιγότερο επιτακτική, όταν παύσει να ηχεί στα αυτιά η παρακλητική φωνή που σε προσκαλεί σε κάποια προγραμματιστή συνάντηση. Αν μπορέσεις να αντισταθείς στην πίεση της αρχικής στιγμής, θα μπορέσεις να ζυγίσεις καλύτερα το κόστος και να διακρίνεις αν το έργο αυτό είναι θέλημα Θεού για σένα.

Εκτός από την ώρα προσωπικής μελέτης και προσευχής, ξεχώρισε μία ώρα την βδομάδα για πνευματικό απολογισμό. Γράψε μία

αξιολόγηση του παρελθόντος, σημείωσε οποιοδήποτε μάθημα ο Θεός σε διδάσκει και βάλε στόχους για το μέλλον. Προσπάθησε επίσης να διαθέσεις το μεγαλύτερο κομμάτι κάποιας μέρας κάθε μήνα για έναν παρόμοιο απολογισμό σε ευρύτερη κλίμακα. Πολλές φορές θα αποτύχεις.

Η ειρωνεία είναι πως όσο πιο πολύ απασχολημένος είσαι, τόσο περισσότερο χρειάζεσαι αυτή την ώρα απολογισμού, αλλά και τόσο δυσκολότερα καταφέρνεις να την εξασφαλίσεις. Μοιάζεις σαν τον κυνηγημένο, που, όταν έχει χάσει τον προσανατολισμό του, διπλασιάζει την ταχύτητά του. Μία ξέφρενη υπηρεσία προς τον Θεό μπορεί να εξελιχθεί σε φυγή μακριά από τον Θεό. Επειδή αυτός ο χρόνος απολογισμού είναι σημαντικός, ο Σατανάς θα κάνει το παν για να τον παραμερίσει από το πρόγραμμά σου.

Κι όμως, ξέρουμε από την πείρα μας, ότι μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να ξεφύγουμε από την τυραννία του επείγοντος. Έτσι πέτυχε ο Ιησούς. Δεν εκτέλεσε όλα τα επείγοντα στην Παλαιστίνη, ούτε καν όσα θα ήθελε να είχε κάνει· εντούτοις, το έργο που Του ανέθεσε ο Θεός, μέχρι την ώρα του Σταυρού το τελείωσε.

Η μόνη εναλλακτική λύση για να αποφύγουμε την απογοήτευση είναι να είμαστε βέβαιοι ότι κάνουμε αυτό που θέλει ο Θεός. Τίποτα δεν μπορεί να συγκριθεί με την βεβαιότητα ότι αυτή την ημέρα, αυτή την ώρα, σε αυτόν τον τόπο, κάνουμε το θέλημα του Πατέρα. Τότε και μόνο τότε μπορούμε να σκεφτούμε με ψυχική γαλήνη τα άλλα μας μισοτελειωμένα καθήκοντα και να τα αφήσουμε στα χέρια του Θεού.

Πριν από λίγο καιρό οι σφαίρες των Σίμπα σκότωσαν ένα νεαρό, τον δρα Paul Cailson. Μέσα στην πρόνοια και τα αιώνια σχέδια του Θεού, το έργο της ζωής του είχε τελειώσει. Οι περισσότεροι από εμάς θα ζήσουμε περισσότερο και θα πεθάνουμε πιο ήσυχα, αλλά όταν έρθει το τέλος, τι θα μπορούσε να μας δώσει μεγαλύτερη χαρά από το να είμαστε σίγουροι ότι έχουμε τελειώσει το έργο που ο Θεός μας έδωσε να κάνουμε;

Η χάρη του Κυρίου μας Ιησού Χριστού κάνει δυνατή αυτή την εκπλήρωση. Μας υποσχέθηκε απελευθέρωση από την αμαρτία και δύναμη για να υπηρετήσουμε τον Θεό στα έργα που Εκείνος διάλεξε για μας. Ο δρόμος είναι σαφής. Αν μείνουμε στον Λόγο του Θεού, είμαστε αληθινά μαθητές Του. Και θα μας απελευθερώσει από την τυραννία του επείγοντος, κάνοντάς μας συγχρόνως ελεύθερους να κάνουμε το σημαντικό, που είναι το θέλημα του Θεού.

Όρια και Δικαιωματισμός

Νώντας Τσακίρης

Ο όρος “Δικαιωματισμός” περιφέρεται στον δημόσιο λόγο ευρέως εδώ και κάποια χρόνια, έχοντας ως επί το πλείστον αρνητικές συνδηλώσεις. Αλλά, πριν προχωρήσει κάποιος στην εξέταση αυτού του νεόκοπου φαινομένου που προσδιορίζει αυτή η λέξη-όρος (με ό,τι αυτή προσπαθεί να ορίσει), πρέπει να εξετάσει έναν άλλο όρο με τον οποίο έρχεται, όπως θα δούμε, σε αντιπαράθεση. Την έννοια “όρια”.

“Όρια”: Μία έννοια επίσης αρνητικά φορτισμένη. Πολλές φορές, όταν ακουστεί η λέξη “όρια”, γίνεται μία παραπομπή σε κάτι αρνητικό. Νομίζουμε ότι το να βάλουμε τα όριά μας σημαίνει ότι θα απομακρύνουμε τους γύρω μας και θα υψώσουμε τοίχους που θα αποθαρρύνουν την επικοινωνία. Παρόλα αυτά, τα όρια τα θέτουμε ακριβώς για τον αντίθετο λόγο. Υπάρχουν για να διατηρούν τον προσωπικό μας χώρο και να δημιουργούν μια αίσθηση ξεκάθαρων και υγιών σχέσεων. Μπορούν να είναι σωματικά (π.χ. «μην με αγγίζεις!») ή συναισθηματικά (π.χ. «μην μου λες ψέματα!»), κανονιστικά (π.χ. θέματα ασφάλειας, οριοθέτηση δικαιωμάτων και συμπεριφορών), χωρικά (π.χ. οριοθέτηση του προσωπικού χώρου ιδιοκτησίας) και μας βοηθούν να διαχωρίσουμε τις ανάγκες μας, τις επιθυμίες μας και τα αναφαίρετα δικαιώματά μας από αυτά των άλλων ανθρώπων. Αποτελούν κύρια μία αόρατη γραμμή

που ορίζει ποιες συμπεριφορές είναι αποδεκτές για ένα άτομο -και κατ’ επέκταση για μία κοινωνία-, μια νοητή γραμμή που ορίζει το πού τελειώνει το ένα άτομο και πού αρχίζει το άλλο, προσδιορίζοντας έτσι το άτομο ως προς τον κοινωνικό και χωρικό του περίγυρο. Κατ’ αυτόν τον τρόπο, τα όρια βοηθούν στο να διατηρούμε την δική μας ταυτότητα και να μη χανόμαστε μέσα σε φιλικές, ερωτικές ή και επαγγελματικές σχέσεις, αλλά και να μην παραβιάζουμε την ιδιωτικότητα των άλλων.

Πρέπει να τονιστεί ότι τα όρια επηρεάζονται από την κουλτούρα μας και τον τρόπο που έχουμε ανατραφεί. Αν δεν είχαμε όρια ως παιδιά, πιθανώς να δυσκολευόμαστε να τα θέσουμε ή να τα δεχτούμε και ως ενήλικες. Τα υγιή όρια επιτρέπουν στους ανθρώπους να παίρνουν την ευθύνη του εαυτού τους και των πράξεών τους, ενώ τους βοηθούν να διαχωρίζουν τις ευθύνες που τους αναλογούν πραγματικά και πρέπει να τις επιβαρυνθούν.

Είναι κοινή διαπίστωση ότι τα όρια αποτελούν στοιχείο του ευφυούς, πνευματικού, πολιτισμένου ανθρώπου, που ζει σε κοινωνία, απαρτίζει κοινότητα και “ορίζει” τα πράγματα και, ως εκ τούτου, τον διακρίνουν από τον ενστικτώδη, ζωώδη, χαοτικό άνθρωπο.

“Δικαιωματισμός”: Από την άλλη, όπως προαναφέρθηκε, η έννοια “δικαιωματισμός” είναι σύγχρονος όρος περιγραφής μια ιδεολογίας και συμπεριφοράς που δεν απαντάται και δεν προσδιορίζεται, μέχρι τώρα, στα λεξικά. Δημιουργεί όμως παράλληλα άμεσες και λογικές απορίες: Δεν είναι ιστορικά η πάλη για σύγχρονη δημοκρατία, από την εποχή των επαναστάσεων του 18ου αιώνα, πάλη για ανθρώπινα δικαιώματα; Για ποιο λόγο να καυτηριάζει κανείς τον δικαιωματισμό, αν δικαιωματισμός σημαίνει έμφαση στην ύπαρξη ανθρωπίνων δικαιωμάτων (που είναι απόλυτα συνυφασμένα με την αντίστοιχη έννοια των ελευθεριών); Ποιο, τέλος πάντων, είναι το πρόβλημα που αυτή η λέξη -πιθανώς όχι η καταλληλότερη και πάντως σπάνια αιτιολογημένη- προσπαθεί να αναδείξει;

Ίσως να είναι χρήσιμο να ξεκινήσουμε εδώ με την παλιά, παραδοσιακή διάκριση (την κάνει ο Αϊζάια Μπερλίν) μεταξύ αρνητικών και θετικών ελευθεριών: οι αρνητικές ελευθερίες

είναι ελευθερίες από κάτι. Για παράδειγμα, η ελευθερία ενάντια στην αναιτιολόγητη και παράνομη σύλληψη, η ελευθερία από την λογοκρισία, η ελευθερία από την παρέμβαση στην ιδιωτική ζωή με τον όποιο τρόπο κ.λ.π. Είναι όλες ελευθερίες από συγκεκριμένες παρεμβάσεις σε βάρος του ατόμου. Ουσιαστικά, η αρνητική ελευθερία, μιας και αφορά τον περιορισμό μιας ισχύος από την υπερβολική της άσκηση πάνω στο άτομο, είναι ελευθερία από την κρατική αυθαιρεσία. Προϋποθέτει ότι το κράτος εκπροσωπεί μία συγκέντρωση εξουσίας πολλαπλάσια από αυτήν του ατόμου και προϋποθέτει έτσι πως το άτομο έχει το δικαίωμα να μην ασφυκτιά, να μη συνθλίβεται κάτω από αυτή την πολλαπλάσια ισχύ. Με βάση αυ-

λεύθερης διακίνησης των ιδεών. Αυτά είναι μερικά σύγχρονα αστικά δημοκρατικά δικαιώματα με θετικό χαρακτήρα. Εδώ το κράτος δεν αυτοπεριορίζει την παρεμβατική του ισχύ, ώστε να αποφευχθεί η παραβίαση των ατομικών ελευθεριών, αλλά καλείται να εγγυηθεί ως φορέας δικαίου την άσκηση των θετικών δικαιωμάτων του ατόμου εντός του κοινωνικού συνόλου. Τα θετικά δικαιώματα έχουν το κράτος και τον νόμο ως εγγυητές. Υλοποιούνται όμως από το άτομο που δρα εντός της κοινωνικής ζωής, υπό τον όρο της εξασφάλισης ίσων δικαιωμάτων και ευκαιριών για όλους.

Την ίδια όμως στιγμή έχει εμφανιστεί ένα νέο είδος δικαιώματος, το οποίο δεν εμπίπτει ούτε στα αρνητικά ούτε στα θετικά δι-

τό το κριτήριο περιορισμού της κρατικής παρέμβασης στις ατομικές ελευθερίες διακρίνεται ο πολιτικός φιλελευθερισμός από την όποια μορφή ολοκληρωτισμού.

Τα θετικά δικαιώματα, από την άλλη, είναι δικαιώματα που σου επιτρέπουν να κάνεις κάτι: η ελευθερία της απόκτησης ιδιοκτησίας, της μίσθωσης και εκμίσθωσης της εργασίας, η ελευθερία της ανεμπόδιστης μετακίνησης εντός και εκτός των ορίων της επικράτειας, η ελευθερία του εκλέγειν και εκλέγεσθαι, η ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης (περιλαμβανομένης της αθεΐας), το δικαίωμα να λάβεις βασική παιδεία με έξοδα του κράτους, το δικαίωμα της γνώμης και της ε-

καιώματα: Ο δικαιωτισμός. Δεν εμπίπτει στα αρνητικά δικαιώματα, γιατί δεν είναι δικαίωμα που περιορίζει την εξουσία του κράτους. Δεν εμπίπτει στα θετικά δικαιώματα, γιατί δεν μετέχει της ιδέας της καθολικότητας του δικαιώματος. Το δικαίωμα του αυτοκαθορισμού της προσωπικής ταυτότητας για παράδειγμα (με έμφαση στο δικαίωμα επιλογής και κατοχύρωσης των αντωνυμιών και άρθρων που προτιμά κάποιος/α, όταν αναφέρονται σε αυτόν/ή να προτάσσουν πριν από το ουσιαστικό που τους εξατομικεύει το άρθρο “ο”, “η” ή “το”), είναι ένα δικαίωμα που θεσπίστηκε σε κάποιες χώρες επειδή διεκδικήθηκε από μία κοινωνική ομάδα και όχι ως αίτημα όλων. Αυ-

τό είναι ένα δικαίωμα που δεν το απαιτούν όλοι και το οποίο δεν έχει νόημα για όλους. Για κάποιους, που συμβαίνει να είναι η πλειοψηφία, οι αντωνυμίες που καθορίζουν το φύλο είναι δεδομένες, γιατί το φύλο είναι βιολογικά δοσμένο και γι' αυτό δεδομένο. Το φύλο και το γένος των αντωνυμιών βρίσκονται σε ευθεία κοινωνική αντιστοίχιση.

Για άλλους, όμως, το φύλο δεν είναι βιολογικά δοσμένο αλλά κοινωνικά κατασκευασμένο. Το ίδιο κοινωνικά κατασκευασμένος είναι και ο περιορισμός ένταξης των ατόμων σε δύο γένη, αρσενικό και θηλυκό, λαμβάνοντας υπ' όψιν την ανατομικήσκευή του καθένα και κατατάσσοντάς τον στο γένος που απόλυτα αντιστοιχεί σε αυτή. Ο δικαιωτισμός διεκδικεί το δικαίωμα της κατάργησης αυτής της αντιστοίχισης. Ανεξάρτητα από τα ανατομικά του χαρακτηριστικά, κάποιος πρέπει να έχει το δικαίωμα να αυτοπροσδιορίζεται ως "αυτός", "αυτή" ή ακόμα και "αυτό".

Η αποδοχή του προσδιορισμού ενός ατόμου ως ουδετέρου γένους εξασφαλίζει μεγαλύτερη "συμπεριληπτικότητα". Γίνεται εμφανές ότι το δικαίωμα σε αυτή την περίπτωση δεν είναι ούτε δικαίωμα περιορισμού του κράτους (αντίθετα, το κράτος παρεμβαίνει ενεργά με την θέσπιση νόμων), ούτε δικαίωμα συμμετοχής σε κάτι καθολικά προσβάσιμο, αλλά δικαίωμα μίας κοινωνικής ομάδας που αυτοκαθορίζεται σε αντίθεση με τους κανόνες άλλων κοινωνικών ομάδων. Με απλά λόγια, το δικαίωμα εκχωρείται από το κράτος στο όνομα της προστασίας ενός τμήματος της κοινωνίας από τα υπόλοιπα τμήματά της και όχι στο όνομα μίας ανθρώπινης καθολικότητας, στην οποία όλοι μετέχουν ως ίσοι έναντι του νόμου πολίτες. Αντίθετα, θεωρείται δεδομένη η ανισότητα των υποκειμένων που συναπαρτίζουν το κοινωνικό σύνολο, και είναι αυτή η ανισότητα (αυτό είναι το επιχείρημα των δικαιωτιστών) που καθιστά μία κοινωνική ομάδα ευάλωτη έναντι των υπολοίπων. Έτσι η μικρή "ευάλωτη" αυτή ομάδα έχει δικαιώματα αυτοκαθορισμού, τα οποία οι άλλες ομάδες δεσμεύονται νομικά από το κράτος να σέβονται, είτε τα κατανοούν είτε όχι, είτε συμφωνούν είτε όχι.

Αν λοιπόν η λέξη δικαιωτισμός έχει κάποιο νόημα, αυτό αφορά την εισαγωγή στις δυτικές αστικές δημοκρατίες δικαιωμάτων, των οποίων η ύπαρξη λαμβάνει ως δεδομένο τον κοινωνικό ανταγωνισμό και όχι την καθολική ισότητα και αποδοχή τους. Η άσκηση των "δικαιωμάτων" αυτών τείνει συχνά -και αυτό είναι το αντιφατικό- να αυξάνει αυτόν τον ανταγωνισμό, καθώς συναντά αντιρρήσεις από ένα αρκετά ευρύ τμήμα της κοινωνίας.

Και εδώ έρχεται το ερώτημα: Μήπως,

τελικά, αυτό που βλέπουμε να σχηματίζεται με τα φερτά υλικά μίας πολύχρωμης ιδεολογίας είναι προϊόν μιας επιθετικής δικαιωματικής κουλτούρας; Σε αυτή διακρίνουμε επιπλέον και την αγωνία μη τυχόν και θιγεί η ιδέα που θέλει πάντα προοδευτική την επίκληση των όποιων δικαιωμάτων. Παράλληλα δε, κάθε περιορισμός και έλλογη αντίρρηση προς αυτήν την ιδέα χαρακτηρίζεται ως ακροδεξιά, ρατσιστική, φοβική, αναχρονιστική, αντιδραστική, φασιστική κ.λ.π.

Παράδειγμα: Παρατηρήθηκε τελευταία η πρόσφατη αντιεμβολιαστική καχυποψία, που συνυπέγραψαν πολλές διαφορετικές πολιτισμικές και ηθικές μικροοικογένειες, όπως θρησκευτικές υποομάδες, υγειονομικές μικροκοινότητες που απορρίπτουν την κλασική ιατρική, καθώς και φόβοι για τον ψηφιακό ολοκληρωτισμό κ.λ.π. Ως αιχμή γι' αυτό στάθηκε η ρητορική για τα χαμένα δικαιώματα ή για τα δικαιώματα που τάχα καταπατούνται από μία εθνική ή παγκόσμια αυταρχική εξουσία. Για ενάμιση χρόνο μία δικαιωματική ρητορική, με αριστερή ή αριστερο-φιλελεύθερη χροιά λόγου, βοήθησε έναν κόσμο να οπλιστεί με επιχειρήματα για να δικαιολογήσει την μη συμμόρφωσή του σε στοιχειώδεις υποχρεώσεις και σε ένα ήθος αναγκαίου αυτοπεριορισμού. Όμως η δικαιωματική αυτή αξίωση δεν ανέδειξε καμία θετική πλευρά ως προς την υπεράσπιση πραγματικά αδύναμων ατόμων και ομάδων. Δεν έσπευσε να υπερασπιστεί τον ευπαθή, τον άρρωστο, τον ευάλωτο, αλλά τον περιφρόνησε, περιγελώντας πολλές φορές, την τρωτότητα του συνανθρώπου του.

Άλλο πρόσφατο παράδειγμα είναι το νομοσχέδιο για τον γάμο των ομόφυλων ζευγαριών. Μία αλλαγή που επηρεάζει τον πυρήνα της έννοιας της γονικής ευθύνης, τον θεμελιώδη ρόλο του πατέρα και της μητέρας στην ανατροφή των παιδιών, «καταργώντας την ετερότητα της καταγωγής που συγκροτεί τον ανθρώπινο ψυχισμό». Επαναστατική αλλαγή, που τελικά οδηγεί στην διαμόρφωση μίας άλλης κοινωνίας, ενός άλλου πολιτισμού, ενός άλλου είδους ανθρώπου, «του ανθρώπου που φτιάχνει τον εαυτό του και ορίζει την ζωή του ο καθείς με τα δικά του κριτήρια». Ο πραγματικός στόχος της νομοθετικής παρέμβασης ήταν «η αποδοχή της αλλαγής του μοντέλου της πυρηνικής οικογένειας, το οποίο έρχεται μέσα από τους αιώνες και που πρέπει να γίνει κατανοητό ότι είναι εξαιρετικά δύσκολο να γίνει αποδεκτό από όλους».

Δυστυχώς, μία δικαιωματική μεγαλοστομία συμμαχεί σήμερα με τον ανέξοδο δωρεάν εξεγερτισμό, την ατομικιστική ανυποταξία ή την επηρμένη υπεράσπιση των φαρμακερών

ανορθολογικών επιθέσεων κατά της Επιστήμης, της Λογικής και εν τέλει της Αλήθειας, που είναι και τα μεγάλα θύματα αυτής της κατάστασης. Μίας Αλήθειας που την θέλουν και την θεωρούν πλέον ως ρευστή και διαμορφούμενη κατά το δοκούν.

Μέσα σε αυτό το κλίμα πρέπει να προστεθεί ότι: «Η άκρατη ατομική ελευθερία τρέφει τον υποκειμενισμό. Όμως οι αρχαίοι μας πρόγονοι δίδασκαν ότι η επιθυμία δεν είναι το αυθόρμητο, αλλά καλλιεργείται και εκπαιδεύεται, ώστε να μάθουμε να επιθυμούμε και να επιλέγουμε αυτό που αξίζει, αυτό που πρέπει, και να απορρίπτουμε αυτό που δεν αξίζει. Η ελευθερία πρέπει να συνδυάζεται με την αλήθεια».

Και το μεγάλο ερώτημα: Υπάρχει όριο

υλοποίηση του όποιου αυτοσκοπού του “δικαιωματία” ανθρώπου, με παράλληλη καταστροφή του συνόλου, για να δικαιωθεί η ατομική του επιλογή ως προς τον τρόπο ζωής του. Πόσο δε μάλλον δεν μπορεί να γίνει δεκτή η “υπερηφάνεια” του γι’ αυτόν τον τρόπο ζωής του, υπερηφάνεια που υποδηλώνει υπεροχή, η οποία οδηγεί στην κοινωνική επιβολή της ιδιαιτερότητάς του σε ευρύτερα τμήματα της κοινωνίας. Ο σεβασμός και η ανοχή δεν σημαίνει και ευρύτερη αποδοχή, ούτε παρέχεται κάρτα ελευθέρως για γενίκευση και νομιμοποίηση αυστηρά προσωπικών διαδρομών. Όσοι δικαιωματιστές πιστεύουν ότι πράττουν ορθά και δίκαια, δεν λαμβάνουν υπ’ όψιν τους την γνώμη των υπολοίπων. Αποσκοπούν, όπως προαναφέρθηκε, στο να αντιστρέψουν τελείως το κυρίαρχο

στον “δικαιωματισμό”; Νοείται π.χ. δικαίωμα στην κτηνοβασία, στην παιδοφιλία, στην πολυγαμία κ.λ.π. Διαμορφώνονται ήδη αντίστοιχες διεκδικήσεις. Μπορούμε, με αυτό τον τρόπο, να φτάσουμε σε τρελές θεωρητικές συλλήψεις, όπως δικαίωμα στην άγνοια, στην αμορφωσιά, στην ανεντιμότητα, στο ψέμα, στον σαδομαζοχισμό, στην βαρβαρότητα; Όλα σε αντίθεση με το κοινωνικό, πολιτισμικό και αξιακό κεκτημένο του ανθρώπου.

Τελικά, η ακραία εφαρμογή δικαιωματικών θέσεων επιβεβλημένων από το κράτος, χωρίς συνεκτίμηση και ιστορική αίσθηση του γενικού συμφέροντος, του κοινωνικού σχεδιασμού για την ευτυχία όλων των ανθρώπων και την κοινωνική συνοχή, θα οδηγήσει σε κάποια εκδοχή πολιτικού και κοινωνικού ολοκληρωτισμού. Και βέβαια δεν μπορεί να γίνει δεκτή η

μοντέλο και τα υφιστάμενα πρότυπα, οπότε τα πράγματα εκφεύγουν της απλής διεκδίκησης της ατομικής αυτοδιάθεσης και σηματοδοτούν την επιβολή μιας ιδιότυπης καταδυναστευτικής ολιγαρχίας επί των πολλών.

Η επιβίωση της ανθρωπότητας ως κοινωνικού συνόλου προηγείται αξιακά από τα χωρίς όρια αυτοαποκαλούμενα δικαιώματα κάποιων μειονοτήτων. Διότι, χωρίς την κοινή αντίληψη του αντικειμενικά καλού και κακού, αδίκου και δικαίου, η κοινωνία χάνει την συνοχή της και αυτοκαταργείται. Αλλά και το άτομο, κάνοντας την ηθική υποκειμενική του υπόθεση, παύει σταδιακά να είναι ηθικό ον. Παύει τελικά να είναι άνθρωπος. Αυτό συμβαίνει όταν η προσωπική επιθυμία αντικαθιστά τις κοινές αξίες.

«Όταν Εγώ ετοιμάσω τα πολύτιμά μου...»

(Μλχ. 3:17).

Αλέξανδρος Λαδάος, Βοτσαλάκια Σάμου

«Σας είχα γράψει να μη συναναστρέφεστε με πόρνους»

(Α΄ Κορ. 5:9).

Είναι πολύ όμορφο το να διδάσκεται αναλυτικά στις εκκλησίες μας ο λόγος του Θεού με τις τόσες και τόσες διευκρινίσεις του, σε θέματα που μας δημιουργούν απορίες όσον αφορά την εφαρμογή τους. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να αποφεύγονται παρερμηνείες και αντιπαραθέσεις στην καθημερινή μας συμπεριφορά.

Στο παραπάνω εδάφιο, ο απ. Παύλος διευκρινίζει κάτι που είχε γράψει στους πιστούς της Κορίνθου σε προηγούμενη επιστολή του. Τότε τους είχε γράψει να μην συναναστρέφονται με τους πόρνους εξ αιτίας κάποιας κακής συμπεριφοράς εκκλησιαζόμενου. Φαίνεται πως μερικοί Κορίνθιοι ήταν κατά γράμμα απόλυτοι πάνω σε αυτό και αποκόπηκαν από όλο το κοινωνικό περιβάλλον τους.

Τώρα, τους διευκρινίζει πως αυτό που τους είχε γράψει αφορούσε τις μεταξύ τους εκκλησιαστικές συναναστροφές και όχι τις κοινωνικές. Εξ άλλου οι συναναστροφές των πιστών με τον κόσμο είναι αναγκαίες, διότι εμπίπτουν στην εντολή του Κυρίου «πορευθέντες μαθητεύσετε και διδάξετε το ευαγγέλιο της δωρεάν σωτηρίας».

Διευκρινίζει λοιπόν στην τωρινή του επιστολή: «Και όχι καθόλου με τους πόρνους του κόσμου τούτου, ή με τους πλεονέκτες, ή άρπαγας, ή ειδωλολάτρες, επειδή τότε θα πρέπει να βγείτε έξω από τον κόσμο, αλλά τώρα σας έγραψα να μη συναναστρέφεστε με κάποιον που, ονομαζόμενος αδελφός, είναι στη πραγματικότητα πόρνος, ή πλεονέκτης, η ειδωλολάτρης, ή λοιδώρος, ή μέθυσος, η άρπαξ, με τον τέτοιο ούτε να συντρώγετε διότι τι με μέλλει να κρίνω τους έξω, δεν κρίνετε εσείς τους έσω; Τους έξω θα τους κρίνει ο Θεός, όθεν εκβάλλετε από ανάμεσά σας τον κακό» (Α΄ Κορ. 5:9-13).

Ακόμη και αυτό το «να μη συντρώγετε» χρειάζεται διευκρίνιση. Δεν αναφέρεται σίγουρα σε δημόσιους χώρους, όπως εστιατόρια, αναψυκτήρια κλπ, αλλά σε κάτι άλλο. Οι πιστοί της εποχής εκείνης είχαν την όμορφη συνήθεια της Κυριακάτικης συνεστίασης. Συναθροίζονταν σε κάποιο χώρο, συνήθως εκκλησιαστικό, με τις οικογένειές τους και με τα φαγητά της η κάθε οικογένεια και έτρωγαν μαζί συναναστρεφόμενοι, προσευχόμενοι και ευχαριστώντας τον Θεό. Μια πολύ όμορφη συναναστροφή πιστών. Αυτές τις συνεστιάσεις τις έλεγαν «Αγάπες». Ήταν μια όμορφη συνήθεια που με τον καιρό ατόνησε και τελικά σταμάτησε, διότι, από ό, τι γράφει ο απ. Παύλος, συνερίζονταν στο ποιος έχει τα περισσότερα και τα καλύτερα φαγητά, πράγμα που προκαλούσε τους φτωχότερους.

Στις μέρες μας υπάρχει σποραδικά αυτή η όμορφη συνήθεια σε μικρές εκκλησίες μια φορά το μήνα. Έτυχε να βρεθώ στο Λονδίνο σε κάποια εκκλησία Αφρικανών και εντυπωσιάστηκα. Στο τέλος της συνάθροισης τους είδα να σηκώνονται και ψάλλοντες να προχωρούν προς τον άμβωνα και να εξέρχονται ένας-ένας από μια πόρτα στα δεξιά του άμβωνα και να εισέρχονται από άλλη που βρισκόταν στα αριστερά του. Πίσω από τον άμβωνα ήταν κάποιος κλειστός χώρος, όμοιος με το Ιερό των Ορθοδόξων Εκκλησιών της πατρίδας μας. Ρώτησα λοιπόν τι σήμαινε αυτό και μου εξήγησαν ότι έδιναν τις προσφορές τους. Γιατί με αυτόν τον τρόπο ρώτησα; Και μου είπαν πως κάποιος ίσως να μην είχε την δυνατότητα να προσφέρει και δεν έπρεπε να ντροπιαστεί, ή ακόμη και να πεινούσε, οπότε είχε την δυνατότητα να πάρει κάτι για να φάει! Εντυπωσιάστηκα με αυτή τη συμπεριφορά τους.

Κάποιος άλλος Έλληνας που του το διηγήθηκα μου είπε πως συνέβη αυτό σε συνεστίασή τους και στο τέλος, επειδή δεν είχε φαγητό, του

έδωσαν χρήματα από τις προσφορές τους να πάει να φάει! Τί γίνεται στην Ελλάδα του ευαγγελίου με τις δικές μας προσφορές; Οι Κορίνθιοι υπάκουσαν και, από ό, τι φαίνεται στην επόμενη επιστολή, ο άνθρωπος που είχε ξεφύγει μετάνιωσε, συνήλθε και τώρα ο απ. Παύλος τους συμβουλεύει να μην τον απομακρύνουν από την εκκλησία, αλλά το αντίθετο, να τον συγχωρήσουν και να τον παρηγορήσουν για να μην πάθει κατάθλιψη και τους παρακαλεί μάλιστα να του δείξουν έμπρακτα την αγάπη τους. Και σαν οικογενειακά και κοινωνικά είναι πανέμορφα αυτά τα μαθήματα.

Παρά την κοινωνική μας κατηφόρα, δεν γίνεται, πρέπει να κυκλοφορούν ανάμεσά μας σωστοί άνθρωποι, άνθρωποι που σηκώνουν τα μάτια τους στον Ουρανό και ευχαριστούν τον Δημιουργό του σύμπαντος για τούτη την πανέμορφη Δημιουργία. Οι άνθρωποι αυτού του είδους αποτελούν τον κρυμμένο θησαυρό του Θεού, οι οποίοι υπάρχουν ανάμεσά μας και υποφέρουν ψυχολογικά και αμφιβάλλουν πνευματικά και διερωτώνται για το που πάει επιτέλους αυτή η κοινωνία. Ο προφήτης Μαλαχίας, που έζησε χρονικά πολύ κοντά με την ενανθρώπιση του Κυρίου μας, περίπου τον 3ο με 4ο αιώνα π.Χ. γράφει κάτι πολύ όμορφο στους συμπολίτες του που αφορά και πολλούς σημερινούς πιστούς και αγγίζουν ευγενείς, ευαίσθητες καρδιές. Σχεδόν κατά λέξη γράφει: «Εσείς είπατε πως είναι μάταιο να δουλεύει κάποιος τον Θεό, και ποια η ωφέλεια που φυλάξαμε τα διατάγματά του και περπατούσαμε πενθώντας ενώπιον του Κυρίου των Δυνάμεων; Και τώρα εμείς μακαρίζουμε τους υπερήφανους, ναι, οι εργαζόμενοι την ανομία υψώθηκαν και οι πειράζοντες τον Θεό και αυτοί σωθήκανε. Τότε οι φοβούμενοι τον Κύριο, μιλούσαν μεταξύ τους και ο Κύριος πρόσεχε και άκουγε και γράφτηκε βιβλίο ενθυμήσεως ενώπιον αυτού περί των φοβουμένων τον Κύριο και των ευλαβουμένων το όνομά του. Και αυτοί θα είναι δικοί μου, λέγει ο Κύριος των Δυνάμεων, κατά την ημέρα, που εγώ θα ετοιμάσω τα πολύτιμά μου, και θα τους ευσπλαχνιστώ, καθώς ευσπλαχνίζεται ο άνθρωπος τον δικό του γιο που εργάζεται για τον πατέρα του. Τότε θα επιστρέψετε και θα διακρίνετε μεταξύ του δικαίου και του ασεβούς, μεταξύ αυτού που δουλεύει για τον Θεό και εκείνου που δεν δουλεύει γι' αυτόν. Διότι, ιδού έρχεται η μέρα η οποία θα καίει σαν κλί-

βανος και όλοι οι υπερήφανοι και όλοι οι ασεβείς θα είναι σαν άχυρο και η μέρα που έρχεται θα τους κατακάψει, λέγει ο Κύριος των Δυνάμεων, ώστε δεν θα τους αφήσει ρίζα και κλωνάρι. Εις εσάς όμως που φοβάστε το όνομά μου, θα ανατείλει ο ήλιος της δικαιοσύνης, με γιατρεία στις φτερούγες του και θα βγείτε έξω και θα σκιρτήσετε σαν τα μοσχάρια της φάτνης. Και θα καταπατήσετε τους ασεβείς διότι αυτοί θα είναι στάχτη κάτω από τις πατημασιές σας κατά την ημέρα που εγώ θα κάμω αυτό, λέγει ο Κύριος των Δυνάμεων. Να θυμάστε τον Νόμο του Μωυσή που εγώ του έδωσα στο όρος Χωρήβ. Ιδού, εγώ θα αποστείλω σε σας τον προφήτη Ηλία προτού έλθει η ημέρα του Κυρίου η μεγάλη και επιφανής. Και αυτός θα επιστρέψει την καρδιά των πατέρων προς τα τέκνα και την καρδιά των τέκνων προς τους πατέρες τους, μήπως έλθω και πατάξω τη Γη με ανάθεμα.» (Μλχ. 3,4 κφλ.).

Ο Κύριος μας είπε ότι ο Ηλίας ήταν ο Ιωάννης ο Πρόδρομος! Είναι εκείνος που προαναγγέλλει τον Ερχομό του Χριστού που σήκωσε τις αμαρτίες όλου του κόσμου και αυτός που επιστρέφει τις καρδιές των πατέρων προς τα τέκνα και τις καρδιές των τέκνων προς τους πατέρες. Ας έχουμε υπ' όψιν μας επίσης πως ο αυτός ο μικρός προφήτης καυτηριάζει το θέμα των προσφορών μας, το οποίο πολύ απέχει από εκείνη της εκκλησίας των Αφρικανών του Λονδίνου. Ο Ουρανός σε καμιά περίπτωση δεν αγοράζεται με τις οποιεσδήποτε προσφορές μας. «Τι θα δώσει ο άνθρωπος εις ανταλλαγή της ψυχής του;» (Μτθ.1:26). Εκείνο που μετράει πριν από όλα είναι η αγάπη, η προαίρεση, η υπακοή στο θέλημα του ουράνιου πατέρα μας. Δεν προσφέρουμε στα παιδιά μας επειδή είμαστε υποχρεωμένοι να το κάνουμε, αλλά επειδή τα αγαπούμε. Δεν περιθάλπουμε τους γέροντες γονείς μας επειδή είμαστε υποχρεωμένοι να κάνουμε αυτό, αλλά επειδή τους αγαπούμε. «Εάν διανείμω πάντα τα υπάρχοντά μου και εάν παραδώσω το σώμα μου για να καώ, αγάπη δε μη έχων, ουδέν ωφελοῦμαι»(Κορ.1η,13:3). Διαβάζοντας λοιπόν όλα αυτά, κατανοούμε την απέραντη αγάπη του Θεού για τον άνθρωπο, αλλά και την αξία του καθενός μας στα μάτια Εκείνου. Η θυσία του Χριστού υπερβαίνει κάθε μέτρο αγάπης, για το λόγο αυτό φτάνει στο σημείο ο μαθητής της αγάπης να διακηρύττει πως ο Θεός είναι Αγάπη.

Πού ήταν ο Ιησούς μέχρι την ηλικία των 30 χρόνων;

Νίκος Ρούσσος

Συμβαίνει πολλές φορές να διαβάζουμε άρθρα στον τύπο, ηλεκτρονικό ή έντυπο, σχετικά με την “άγνωστη ζωή” του Ιησού από την γέννησή του μέχρι και την έναρξη της δημόσιας διακονίας του στην ηλικία των 30 ετών. Επιβάλλεται όμως να σημειώσουμε ότι οι κοσμικές απόψεις για τα γεγονότα της συγκεκριμένης περιόδου της ζωής του Ιησού έχουν επιρροές από πηγές αμφιβόλου αξιοπιστίας, όπως είναι παραδείγματος χάριν τα απόκρυφα ευαγγέλια. Τα απόκρυφα ευαγγέλια, σύμφωνα με την ονομασία τους, είναι απλά μύθοι, κατασκευάσματα της φαντασίας και σε καμία περίπτωση θεόπνευστα. Κάποιος μπορεί ιδιαιτέρως στο σπίτι του να διαβάσει είτε τα δευτεροκανονικά είτε τα απόκρυφα βιβλία από περιέργεια ή φιλολογικό ενδιαφέρον, αλλά δεν μπορεί να τα θεωρήσει Λόγο Θεού, ούτε μπορεί να τα φέρει στον άμβωνα της εκκλησίας για ανάγνωση ή προς μελέτη.

Με την πάροδο των ετών έχει εδραιωθεί η αντίληψη πως ο Λόγος του Θεού δεν μας λέει τίποτε για τα πρώτα 30 χρόνια της ζωής του Ιησού και ότι, επί της ουσίας, πλην του περιστατικού που είναι 12ετής στον Ναό, τον γνωρίζουμε μόνο κατά την δημόσια διακονία του. Πρέπει να σημειώσουμε εδώ πως ο Λόγος του Θεού μας φανερώνει μόνο αυτά που είναι απαραίτητα για την σωτηρία μας και την διατήρησή μας σε αυτήν, μέχρι να τελειώσουμε τον αγώνα της πίστεως εδώ κάτω στη Γη. Για αυτόν τον λόγο άλλωστε μας περιγράφονται μόνο κάποια από αυτά που έκανε και είπε ο Ιησούς και όχι τα πάντα, γιατί, αν γράφονταν ένα προς ένα, «ούτε ολόκληρος ο κόσμος, νομίζω, δεν θα χωρούσε τα βιβλία που θα γράφονταν» (Ιωάννης 21:25).

Η προσεκτική ματιά μέσα στο ευαγγέλιο του Λουκά μας αποκαλύπτει ότι ο Λόγος του Θεού αναφέρεται στην πρώτη 30ετία της ζωής του Ιησού και αναφέρει μόνο αυτά που μας χρειάζονται για την πνευματική μας προκοπή.

Αμέσως μετά την παρουσίαση του Ιησού

στον Ναό σε ηλικία 40 ημερών, ο Ιωσήφ και η Μαρία επιστρέφουν στην Γαλιλαία, στην πόλη τους την Ναζαρέτ (Λουκάς 2:39). Το αμέσως επόμενο εδάφιο είναι η πρώτη πληροφόρηση που έχουμε και αφορά τα παιδικά χρόνια του Ιησού.

Η ζωή του Ιησού μέχρι την ηλικία των 12 χρόνων

(Τα χρόνια της αύξησης και της κραταίωσης του πνεύματος)

«Τὸ δὲ παιδίον ἠΰξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πληρούμενον σοφία, καὶ χάρις Θεοῦ ἦν ἐπ’ αὐτό» (Λουκάς 2:40).

Εδώ έχουμε μία αναφορά για το τι έλαβε χώρα κατά τα πρώτα 12 έτη της ζωής του Ιησού:

- α) Τα πέρασε στη Ναζαρέτ (εδ. 39).
- β) Ζούσε όπως τα παιδιά της ηλικίας του, χωρίς να πράττει την αμαρτία (Εβραίους 4:15).
- γ) Μεγάλωνε σε ανάστημα κατά την φυσική του ανάπτυξη, όπως κάθε άλλο παιδί.
- δ) Δυναμωνόταν στο πνεύμα του γεμίζοντας με σοφία από τον Θεό.
- ε) Η χάρις του Θεού ήταν επάνω σε αυτόν.

Η κραταίωση του πνεύματος του Ιησού ήταν σταδιακή, αλλά ταχύτερη από των άλλων παιδιών τόσο σε κρίση, όσο και σε δικαιοσύνη και λογική συνείδηση, ώστε να αντιλαμβάνεται αυτό που θέλει ο Θεός. Στο διάστημα της αύξησής του, εκτός από τους φυσικούς του γονείς, τον συνόδευε η επισκιάζουσα δύναμη του Πατρός και η επικάλυψη του Αγίου Πνεύματος, οι οποίες διαμόρφωναν τον χαρακτήρα του. Η ανάπτυξη του πνεύματός του ήταν όμοια με αυτή ενός κανονικού ανθρώπου, αλλά χωρίς τον σπόρο της αμαρτίας, γι’ αυτό και ταχύτερη ως προς την άμεση αντίληψη του Θεού. Τα στοιχεία στα οποία κραταιωνόταν το πνεύμα του ήταν (Ησαΐας 11:2):

Η σοφία και η σύνεση.

Η βουλή και η δύναμη (ισχύς κατά τους Ο’).

Η γνώση και ο φόβος του Κυρίου

(ευσέβεια κατά τους Ο').

Η κραταίωση του πνεύματος του Ιησού οφειλόταν στο ότι είχε ανεπτυγμένη οξυδερκεια και αισθητήριο στον φόβο του Κυρίου. Έμαθε να μην κρίνει σύμφωνα με αυτό που βλέπουν τα μάτια του, ούτε να ελέγχει σύμφωνα με αυτό που άκουγαν τα αυτιά του (Ησαΐας 11:3). Έμαθε να απορρίπτει το κακό και να διαλέγει το αγαθό (Ησαΐας 7:15).

Ήταν «παιδίον πληρούμενον σοφία», γεγονός που του έδινε, σε σχέση με τα υπόλοιπα παιδιά της ηλικίας του, μεγαλύτερη δυνατότητα αντίληψης, ανάλυσης, κριτικής σκέψης και λογικής συνείδησης στα πράγματα του Θεού. Έλεγε και έπραττε με μεγαλύτερη ωριμότητα από τα παιδιά της ηλικίας του. Η διαφθορά της αμαρτίας που έχει η ανθρώπινη φύση δεν τον

χωρεί. Έκανε παρέα με τα παιδιά της ηλικίας του, αλλά απέρριπτε την αμαρτία. Δεν μιλούσε άσχημα, δεν ήταν νταής, δεν είχε οργίλη και αντιδραστική συμπεριφορά, δεν είχε ροπή στο να πράττει ανοησίες, αλλά ο Θεός τον σόφιζε και ήταν πράος, ήσυχος, ευγενικός, προσκολλώμενος στο αγαθό. Ο Ιησούς δεν είχε την οργή του Θεού επάνω του, αλλά ο Θεός τον αγαπούσε, τον εκπαίδευε, τον προστάτευε και έδειχνε ιδιαίτερη φροντίδα γι' αυτόν. Εκείνος, όσο περισσότερο μεγάλωνε, τόσο περισσότερο καταλάβαινε την ιδιαιτερότητά του.

Ο Ιησούς 12ετής στον Ναό

«Εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς» (Λουκάς 2:46)

Giovanni SERODINE, *Ο Χριστός ανάμεσα στους διδασκάλους*,
1625, Λάδι σε καμβά, 145 x 224 cm,
Μουσείο Λούβρο, Παρίσι.

άγγιξε, καθότι δεν γεννήθηκε από σπέρμα ανδρός. Ο Ιησούς είχε τις φυσικές μας αδυναμίες (πείνα, δίψα, κόπωση), αλλά όχι τις ηθικές. Η χάρις του Θεού ήταν επάνω του και όλοι μπορούσαν να δουν ότι ήταν ένα παιδί πολύ διαφορετικό από τα υπόλοιπα, ένα ιδιαίτερο και ξεχωριστό παιδί, ένα παιδί πρότυπο για το πώς έπρεπε να μεγάλωνει κανονικά ένας άνθρωπος ελεύθερος από την αμαρτία.

Ενώ τα άλλα παιδιά της ηλικίας του ήταν τέκνα φύσει οργής, εκείνος ήταν Υιός χάριτος. Είχε αυξημένη πνευματική διάκριση και αντιλαμβανόταν πώς ένιωθε ο Θεός από τις ενέργειές Του. Ζούσε χωρίς να θέλει να τον στενα-

Ο Ιωσήφ και η Μαρία έχουν πάει μαζί με τον 12χρονο Ιησού στα Ιεροσόλυμα για το Πάσχα. Οποσδήποτε, κατά το διάστημα των χρόνων της αύξησης και της κραταίωσης του πνεύματός του, ο Ιησούς είχε πάει ήδη αρκετές φορές στην Ιερουσαλήμ. Επιπλέον γνωρίζουμε ότι κάθε Σάββατο παρακολουθούσε την συναγωγή της περιοχής του (Λουκάς 4:16). Άκουγε συνεχώς τον Λόγο του Θεού όταν διαβάζονταν οι Άγιες Γραφές, που στην εποχή του ήταν η σημερινή Παλαιά Διαθήκη. Εκείνο το Πάσχα στην Ιερουσαλήμ φαίνεται πως οι γονείς του Ιησού, εξαιτίας της ωριμότητάς του και της σύνεσής του, τον είχαν αφήσει να κινείται ελεύθε-

ρα στην πόλη σε τέτοιο βαθμό, ώστε δεν αντιλήφθηκαν την απουσία του στον δρόμο της επιστροφής. Θεωρούσαν δεδομένο ότι θα ήταν μαζί τους. Τόσο πολύ τον εμπιστεύονταν. Ο Ιησούς όμως έμεινε στην Ιερουσαλήμ, χωρίς να το καταλάβουν οι γονείς του και άρχισαν να

σκάλουν». Ο Ιησούς έλαβε οικειοθελώς την θέση του μαθητή και θέλησε να μάθει από τους διδασκάλους.

β) «ἀκούοντα αὐτῶν». Ο Ιησούς έμαθε να ακούει. Έγινε γρήγορος στο να ακούει, αργός στο να μιλάει, αργός σε οργή.

*Philippe de CHAMPAIGNE
Η παρουσίαση στον Ναό, 1648, Λάδι σε καμβά, 257 x 197 cm,
Μουσείο Royaux des Beaux-Arts, Βρυξέλλες.*

τον αναζητούν με αγωνία.

Τον βρήκαν μετά από 3 μέρες μέσα στο ιερό:

α) «καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδα-

γ) «ἐπερωτῶντα αὐτούς». Ο Ιησούς ήταν ενεργός ακροατής. Οι επερωτήσεις του δεν είχαν σκοπό να “κολλήσουν στον τοίχο” τους διδασκάλους του. Ρωτούσε για να μάθει. Μέ-

ρος της κραταίωσης του πνεύματός του ήταν και η ενεργός παρατήρηση. Έμαθε παρατηρώντας, ακούγοντας και επερωτώντας.

Το παράδειγμα του Ιησού είναι υγιές. Εκμεταλλεύτηκε την ελευθερία που του είχαν δώσει οι γονείς του για να μαθαίνει περισσότερα πράγματα για τον Θεό και Πατέρα του. Οι συνομήλικοί του έβγαιναν τις βόλτες τους, έπαιζαν τα παιχνίδια τους, αλλά εκείνος απολάμβανε την πνευματική συναναστροφή των μεγαλύτερων ανθρώπων, για να αυξηθεί στη σοφία με την οποία τον γέμιζε ο Θεός.

«Εξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ» (Λουκάς 2:47).

Όλοι οι διδάσκαλοι του ιερού είχαν μείνει κατάπληκτοι από την πνευματική ωριμότητα του Ιησού. Ενώ θα περίμεναν οι ερωτήσεις του να φανερώνουν πνευματική νηπιότητα, αντιθέτως φανέρωναν σύνεση. Όλοι θαύμαζαν την κριτική του ικανότητα, την κατανόησή του στα λεγόμενά τους και τις απαντήσεις που τους έδινε (αποκρίσεις), όταν εκείνοι του έκαναν ερωτήσεις. Η σύνεση ενός ανθρώπου φαίνεται από τις ερωτήσεις που κάνει, από την κατανόηση των λεγομένων και από τις απαντήσεις που δίνει όταν ερωτάται.

Η μητέρα του διαμαρτύρεται στον Ιησού: *«τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως;» (Λουκάς 2:48).* Η απάντηση του Ιησού είναι αφοπλιστική: *«Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρὸς μου δεῖ εἶναι με;» (Λουκάς 2:49).*

Πώς και με αναζητούσατε; Δεν ξέρετε ότι πρέπει να είμαι στα πράγματα του Πατέρα μου; Απαιτείται. Πρέπει. Δεν γίνεται αλλιώς. Το γεγονός λοιπόν ότι ο Ιησούς στα 12 χρόνια του, ηλικία που εκείνη την εποχή θεωρείτο ότι μπορεί σιγά-σιγά να αρχίσει να παίρνει τον έλεγχο του εαυτού του, αποκαλεί τον Θεό Πατέρα του, δείχνει μία πολύ ιδιαίτερη σχέση μαζί του. Δείχνει ότι ο Ιησούς από αυτήν την ηλικία τουλάχιστον γνώριζε πολύ καλά ποιος είναι ως πρόσωπο, ως “Εγώ”. Αντιλαμβανόταν ποια ήταν η προέλευσή του. Γνώριζε τις προφητείες και τις Γραφές. Ενδεχομένως να είχε συζητήσει με την μητέρα του τα γεγονότα της σύλληψης και της γέννησής του. Στην ηλικία των 12 ετών, λοιπόν, φαίνεται ότι ο Ιησούς γνωρίζει ποιος είναι ως “Εγώ” και διαβάζει στις Άγιες Γραφές ότι θα εκτελέσει μία ειδική αποστολή, για την οποία προετοιμάζεται. Δεν μπορούμε να πούμε με σιγουριά ότι σε αυτή την ηλικία έχει όλες τις αναμνήσεις της προαιωνίας ύπαρξής του, τις οποίες φαίνεται αδιαμφισβήτητα ότι είχε κατά τη διάρκεια της δημόσιας διακονίας του (Λουκάς 10:18).

«Καὶ κατέβη μετ’ αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέθ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς» (Λουκάς 2:51).

Το γεγονός ότι ο Ιησούς ήξερε την προέλευσή του και ποιος είναι ως “Εγώ”, δεν τον εμπόδισε να κάθεται, να ακούει, να μαθαίνει, να υποτάσσεται. Παρά το γεγονός ότι ήταν ο Υιός και παρά το γεγονός ότι γνώριζε περισσότερα πράγματα για τον Θεό από τους προσωρινούς γονείς του, εντούτοις δεν τους εξουθένωσε. Δεν έγινε ανυπάκουος. Αντί να μείνει στην Ιερουσαλήμ και να επιδοθεί σε ατέρμονες θεολογικές συζητήσεις με τους διδασκάλους, ταπεινώθηκε, υπετάγη και ακολούθησε τους γονείς του στη Ναζαρέτ, όπου και βοήθησε τον Ιωσήφ στο ξυλουργείο του. Έμαθε και την ξυλουργική τέχνη (Μάρκος 6:3). Λέγεται ότι τρεις τέχνες ακονίζουν ιδιαίτερα το ανθρώπινο μυαλό και αναπτύσσουν στον άνθρωπο την ικανότητα της κρίσης:

α) Η τέχνη του ξυλουργού

β) Η τέχνη του γεωργού

γ) Η τέχνη της μητρότητας

Η ζωή του Ιησού από την ηλικία των 12 μέχρι την ηλικία των 30 χρόνων

(Τα χρόνια της προκοπής)

«Καὶ Ἰησοῦς προέκοπεν ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ Θεῶ καὶ ἀνθρώποις» (Λουκάς 2:52).

Ο Ιησούς λοιπόν μέχρι την ηλικία των 30 χρόνων ήταν, όπως είδαμε, ὑποτασσόμενος στους γονείς του και προέκοπτε.

Το ρήμα προκόπτω σημαίνει:

α) Κόβω δέντρα, ανοίγοντας δρόμο για έναν στρατό που προελαύνει.

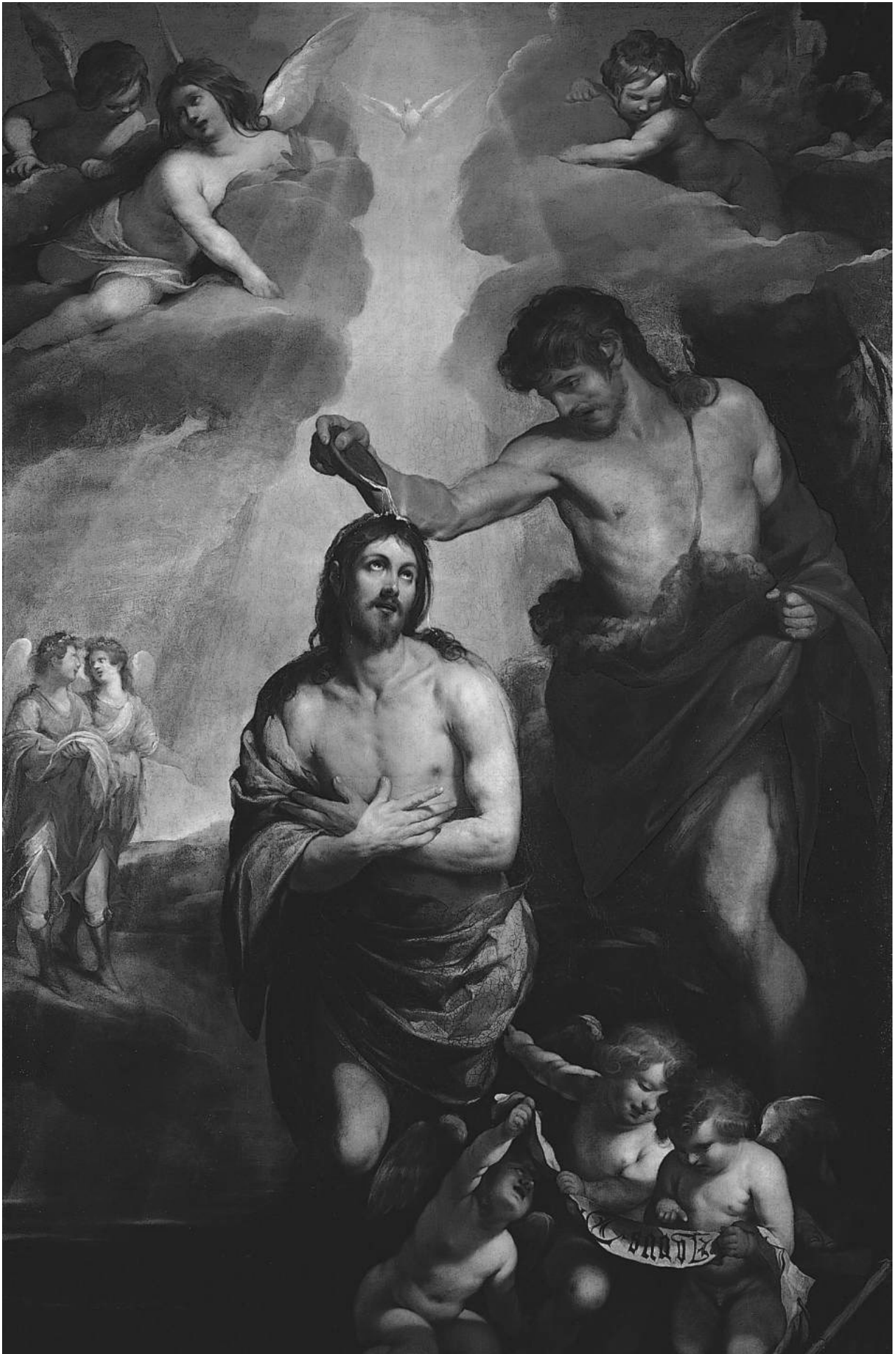
β) Προχωρώ μπροστά, προοδεύω.

γ) Αναπτύσσομαι ηθικά και πνευματικά.

δ) Επιμηκύνω με σφυρηλάτηση (όπως ο σιδηρουργός το μέταλλο).

Τα παραπάνω, λοιπόν, μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο Ιησούς από τα 12 μέχρι τα 30 χρόνια του ήταν σε μια συνεχή διαδικασία πνευματικής προκοπής που γινόταν σταδιακά (Εβραίους 5:8,9). Υπέστη μία κατεργασία σφυρηλάτησης από τον Θεό, παρόμοια με αυτήν που κάνει ο σιδηρουργός σε ένα καθαρό μέταλλο χωρίς προσμίξεις, καθώς το πυρώνει, το σφυρηλατεί, το βυθίζει στο νερό και μετά ξανά το σφυρηλατεί, επαναλαμβάνοντας αυτήν την διαδικασία όσες φορές χρειαστεί, μέχρι το μέταλλο να γίνει ανθεκτικό και όσο σκληρό χρειάζεται, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί για τον σκοπό που προορίζεται. Η προκοπή του Ιησού δεν ήταν μία αυτόματη παθητική δραστηριότητα. Ήταν ενεργητική και επίπονη.

Ο Ιησούς δεν κάθισε αναπαυτικά μέχρι τα 30 του. Υπέστη πολλές φορές την κατεργασία της Θείας σφύρας, για να είναι έτοιμος να αναλάβει την αποστολή του. Ήταν ενεργός στο δικό του κομμάτι, αναζητώντας συνεχώς και μαθαίνοντας. Ο Ουράνιος Πατέρας μαζί με το

*Luciano BORZONE, Η Βάπτιση του Ιησού, 1620-21, Λάδι σε καμβά,
Μουσείο di Strada Nuova, Palazzo Bianco, Γένοβα.*

Άγιο Πνεύμα τον εκπαίδευαν, τον καθοδηγούσαν, τον ετοίμαζαν. Και πού προέκοπτε; «Προέκοπτεν ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ».

Προχωρούσε σταδιακά μέσα στη σοφία του Θεού. Η σοφία έγινε ο κεντρικός άξονας της ζωής του. Μάθαινε να λύνει τα προβλήματα που του παρουσιάζονταν με άγιο τρόπο, βασιζόμενος στον Πατέρα. Η αρχή της σοφίας είναι ο φόβος του Κυρίου. Εκζητούσε, ρωτούσε, είχε συνεχή σχέση με τον Ουράνιο Πατέρα του. Δεν λαιδωρούσε τους ανθρώπους γύρω του για την αμάθεια και την ασοφία τους, ούτε διασκέδαζε με αυτήν. Είχε αναλωσμένες τις οσφύες της διανοίας του. Ήταν συγκροτημένος. Προχωρούσε και στην σωματική του ανάπτυξη (ηλικία). Προσέξτε, ότι ο Λόγος του Θεού δίνει σημασία πρώτα στην πνευματική προκοπή και ύστερα στη σωματική (πρώτα η σοφία, μετά η ηλικία). Εμείς συνήθως παρατηρούμε πρώτα την σωματική ανάπτυξη και δευτερευόντως την πνευματική.

Η σοφία, που ήταν συνδυαστικό αποτέλεσμα της προκοπής του και της συνεχούς πλήρωσής του από τον Θεό, τον οδηγούσε να ζει με εγκράτεια. Πειράστηκε κατά πάντα κατά την δική μας ομοιότητα, χωρίς αμαρτία (Εβραίους 4:15).

Η ηλικία από τα 12 μέχρι τα 30, είναι μία περίοδος στη ζωή του άνδρα που έχει εκρήξεις των σωματικών του ορμονών. Ο Ιησούς άσκησε την εγκράτεια. Έκοψε εν τη γενέσει και απέφυγε το οτιδήποτε μπορούσε να του προκαλέσει τον οποιονδήποτε ερεθισμό. Η ευγενική του ομορφιά, η καλοσύνη, η αθωότητα και ο γλυκύς του χαρακτήρας μάλλον δεν θα περνούσαν απαρατήρητα από τις νεαρές κοπέλες της περιοχής του. Εκείνος όμως δεν σκέφθηκε ούτε έπραξε ποτέ πονηρά. Ήταν αγνός. Επάνω του δεν υπήρχε η κυριαρχία του σαρκικού φρονήματος, αλλά η κυριαρχία της αρχής του Λόγου του Θεού. Αντιμετώπιζε κάθε άνθρωπο ως ξεχωριστή εικόνα του Θεού. Καθώς φαίνεται από την μετέπειτα δράση του, είχε μάθει να φροντίζει την υγεία του σώματός του, δεν έκανε υπερβολές στην διατροφή του, ήταν λιτοδίαιτος και αυτάρκης σε όσα είχε.

«Προέκοπτε ... χάριτι παρά Θεῷ καὶ ἀνθρώποις».

(Λουκ. 2:52)

Ήταν Υιός χάριτος. Καθώς μεγάλωνε, αύξανε προοδευτικά στη χάρη του Θεού. Η αγάπη του Θεού για αυτόν συνεχώς μεγάλωνε. Το ίδιο και η αγάπη των ανθρώπων για αυτόν. Ο Ιησούς αρχικά δεν ήταν αντιπαθής. Έγινε μόλις άρχισε να κηρύττει την αλήθεια, να καλεί σε μετάνοια και να ελέγχει τον κόσμο περί αμαρτίας.

Πώς προέκοπτε όμως στη χάρη;

Μένοντας δίπλα στον Θεό και δίπλα

στους ανθρώπους. Μένοντας παρά Θεώ, υπακούοντάς Τον, εκτελώντας το θέλημά Του, διατηρώντας την σχέση του με Αυτόν. Μένοντας παρά άνθρωποις, έτσι ώστε, μέσω της σχέσης του με τον Θεό, οι άνθρωποι να αντιλαμβάνονται την χάρη του Θεού που ήταν επάνω του. Να μπορούν να γνωρίσουν τον Θεό μέσα από αυτόν. Ο Ιησούς ήταν ο διαχύτης της χάριτος του Θεού στο άμεσο περιβάλλον του.

Εν κατακλείδι, με βάση τον Λόγο του Θεού και το παράδειγμα του Ιησού το οποίο ακολουθούμε, συμπεραίνουμε τα παρακάτω για την ανάπτυξη του ανθρώπου:

α) Μέχρι την ηλικία των 12 είναι τα χρόνια της αύξησης και της κραταίωσης του πνεύματος. Σε αυτό το διάστημα ο άνθρωπος πρέπει να μπολιάζεται εντόνως με τον Λόγο του Θεού.

β) Από τα 12 μέχρι τα 30 είναι τα χρόνια της προκοπής. Χρόνια εκπαίδευσης και ελεγχόμενης αύξησης του ανθρώπου μέσα σε υποταγή εν Κυρίω.

γ) Τα χρόνια της προκοπής είναι απόρροια των χρόνων της αύξησης και της κραταίωσης. Αν το παιδί αυξάνεται μέσα στον Λόγο του Θεού, τα χρόνια της προκοπής του διαγράφονται λαμπρά. Αν όχι, τότε στα χρόνια της προκοπής θα σημειωθεί απόκλιση από τον Θεό.

δ) Μέχρι την ηλικία των 30 χρόνων, ο άνθρωπος είναι εκπαιδευόμενος. Ρωτάει, ακούει, μαθαίνει, υποτάσσεται, βλέπει, σιωπά. Μετά τα 30 του χρόνια είναι ώριμος και έτοιμος να διατυπώσει γνώμες και απόψεις, να γίνει χρήσιμος στα χέρια του Θεού και στους ανθρώπους.

Συνοψίζοντας, η Αγία Γραφή μας πληροφορεί επαρκώς για την πρώτη 30ετία της ζωής του Ιησού μέσα από τα εδάφια που αναλύσαμε. Δεν χρειάζεται να καταφύγουμε στην ψευδώνυμο γνώση των απόκρυφων ευαγγελίων. Έχουμε όσα χρειαζόμαστε σύμφωνα με το υγιές παράδειγμα του Ιησού, ο οποίος μέχρι τα 30 του χρόνια:

α) Υπετάγη σε εξουσία κατώτερη της εξουσίας του Θεού (αυτή των γονέων του).

β) Είχε την θέλησή του υποταγμένη στο θέλημα του Πατέρα.

γ) Εργάστηκε για να βοηθήσει τους γονείς του, δεν τους εξουθένωσε.

δ) Είχε ομαλή αύξηση και επίπονη προκοπή στην ανήθικη Ναζαρέτ όπου ζούσε.

ε) Σε κάθε στάδιο της ζωής του ήταν άψογος.

στ) Έλαβε οικειοθελώς την θέση του μαθητή.

ζ) Άκουγε, μάθαινε, επερωτούσε.

«Ὅποιος λέει ὅτι μένει σ' αὐτόν, οφείλει, ὅπως ἐκεῖνος περπάτησε, ἔτσι κι αὐτός να περπατάει»

(Α' Ιωάννου 2:6).

Είναι σημαντικό για τους χριστιανούς να αναπτύξουν μία νοοτροπία πολλών γενεών. Να γιατί!

Μάικλ Μπράουν*

Στις Γραφές, ο Κύριος είναι γνωστός ως «ο Θεός του Αβραάμ, του Ισαάκ και του Ιακώβ», υπενθυμίζοντάς μας ότι είναι Θεός πολλών γενεών. Αυτή ήταν μία θεμελιώδης κατανόηση στη ζωή του λαού Ισραήλ, όπως αναφέρεται στον Ψαλμό 78:

«Θα ανοίξω το στόμα μου με παραβολή· θα προφέρω αξιοσημείωτα πράγματα, που ήσαν εξαρχής· όσα ακούσαμε και γνωρίσαμε, και μας διηγήθηκαν οι πατέρες μας. Δεν θα τα κρύψουμε από τα παιδιά τους στην επερχόμενη γενεά, καθώς θα διηγούμαστε τους επαίνους τού Κυρίου, και την δύναμή του, και τα θαυμάσιά του, που έκανε. Και έστησε μαρτυρία στον Ιακώβ, και έβαλε στον Ισραήλ νόμο, τα οποία πρόσταξε στους πατέρες μας, να τα κάνουν γνωστά στα παιδιά τους· για να τα γνωρίζει η επερχόμενη γενεά, οι γιοι που πρόκειται να γεννηθούν· κι αυτοί, όταν εγερθούν, να τα διηγούνται στα παιδιά τους· για να βάλουν την ελπίδα

τους στον Θεό, και να μη ξεχνούν τα έργα τού Θεού, αλλά να τηρούν τις εντολές του» (Ψαλμός 78:2-7, οι επισημάνσεις δικές μου).

Το θέμα αυτό συναντάται σε όλη την Παλαιά Διαθήκη και πολλοί νόμοι και έθιμα θεσπίστηκαν με διπλό σκοπό, να υπενθυμίζουν στην παρούσα γενιά και να ενημερώνουν την επόμενη γενιά για τα έργα του Κυρίου. Αυτό συνέβαινε με τον εορτασμό του Πάσχα, όπως εξήγησε ο Μωυσής στον λαό Ισραήλ την παραμονή της εξόδου του από την Αίγυπτο:

«Και θα φυλάζετε αυτό το πράγμα ως νόμον, στον εαυτό σου και στους γιους σου, μέχρι τον αιώνα. Και όταν μπειτέ μέσα στη γη που ο Κύριος θα σας δώσει, όπως είπε, θα φυλάζετε αυτή την λατρεία. Και όταν σας λένε οι γιοι σας: Τι σημαίνει σε σας αυτή η λατρεία; Θα αποκρίνεστε: Αυτό είναι η θυσία τού Πάσχα στον Κύριο, επειδή παρέτρεξε τα σπίτια των γιων Ισραήλ στην Αίγυπτο, όταν χτύπησε τους Αιγυπτίους και έσωσε τα σπίτια μας. Τότε ο λαός σκύβοντας προσκύνησε» (Εξόδος 12:24-

27)

Κάντε το αυτό σήμερα, έτσι ώστε τα παιδιά σας να το πραγματοποιήσουν αύριο, μετάδίδοντας την κληρονομιά της πίστης σας στις επόμενες γενιές.

Εσχατολογία των Τελευταίων Ημερών

Αυτό αντιλαμβάνονται βαθιά οι παραδοσιακοί Εβραίοι: να εκπαιδεύουν τα παιδιά τους από τις πρώτες κιόλας ώρες της συνειδητοποιήσεώς τους, όπως διδάσκουν οι στίχοι αυτών των ψαλμών:

«Από γενιά σε γενιά θα διηγούμαστε τον έπαινό σου... Η μία γενιά θα συνιστά τα έργα σου στην άλλη και θα αναγγέλλει τις ισχυρές σου πράξεις» (Ψαλμός 79:13β, 145:4).

Οι Δέκα Εντολές δίδασκαν ακόμη ότι η ευλογία ή η κρίση θα μπορούσε να μεταβιβαστεί στις μελλοντικές γενιές:

«Μη έχεις άλλους θεούς εκτός από μένα. Μη κάνεις για τον εαυτό σου είδωλο μήτε ομοίωμα κάποιου, από όσα είναι στον ουρανό επάνω ή όσα είναι στη γη κάτω ή όσα είναι στα νερά κάτω από τη γη· μη τα προσκυνήσεις μήτε να τα λατρεύσεις· επειδή, εγώ ο Κύριος ο Θεός σου είμαι Θεός ζηλότυπος, που ανταποδίδω τις αμαρτίες των πατέρων επάνω στα παιδιά, μέχρι τρίτης και τετάρτης γενεάς εκείνων που με μισούν· και κάνω έλεος σε χιλιάδες γενεές εκείνων που με αγαπούν, και τηρούν τα προστάγματά μου» (Εξοδος 20:3-6).

Δυστυχώς αυτή η νοοτροπία των πολλών γενεών λείπει συχνά από την εκκλησία σήμερα και αυτό οφείλετε σε μεγάλο βαθμό σε μία ελαττωματική θεολογία φυγομανούς (λαγνείας της φυγής) φύσεως που υποστηρίζει ότι «από λεπτό σε λεπτό εγκαταλείπουμε αυτή την Γη!».

Με μία τέτοια νοοτροπία, πώς μπορούμε να σχεδιάσουμε το μέλλον ή να έχουμε οποιαδήποτε μακροπρόθεσμη στρατηγική; Πώς μπορούμε να ανταγωνιστούμε εκείνους που πιστεύουν ότι είναι εδώ για να μείνουν για πάντα, όταν είμαστε πεπεισμένοι ότι εμείς δεν θα μείνουμε για πολύ ακόμα; Αυτό που καθιστά την νοοτροπία αυτή ακόμη πιο δόλια είναι ότι όσο χειρότερα γίνονται τα πράγματα στην κοινωνία, τόσο πιο επιρρεπείς είμαστε να σκεφτούμε ότι: «Αυτό πρέπει να είναι το τέλος του κόσμου! Ο Ιησούς έρχεται από λεπτό σε λεπτό».

Και έτσι, την στιγμή ακριβώς που θα έπρεπε να παίρνουμε θέση ενάντια στην κοινωνική παρακμή και να εργαζόμαστε για έναν καλύτερο κόσμο για τα παιδιά και τα εγγόνια μας

με βάση τις αρχές του Ευαγγελίου, παραιτούμαστε από τις ευθύνες μας, ανοίγοντας έτσι τον δρόμο στους ιδεολογικούς μας αντιπάλους να καθορίζουν και να επιβάλλουν την διεφθαρμένη ατζέντα τους για τις επόμενες γενιές.

Ανισόρροπη, μη βιβλική και άγονη

Ακόμα και οι Χριστιανοί που δεν πιστεύουν σε αυτή την θεολογία του «από στιγμή σε στιγμή φεύγουμε από εδώ!» είναι συχνά επιρρεπείς στο να σκέφτονται βραχυπρόθεσμα, αφού, όπως λένε, ο κόσμος θα χειροτερέψει έτσι και αλλιώς και ο παράδεισος είναι το πραγματικό μας σπίτι. Το καλύτερο πράγμα που μπορούμε να κάνουμε είναι να κουρνιαζούμε και να ετοιμαζόμαστε για τον κόσμο που θα έρθει.

Αυτή είναι μια ανισόρροπη, αντιβιβλική και άκαρπη νοοτροπία, που συχνά οδηγεί σε απάθεια («γιατί να ασχοληθούμε;»), σαρκικότητα («απλά διασκεδάστε!») ή απαισιοδοξία («όλα καταρρέουν!»). Σίγουρα δεν οδηγεί σε μακροπρόθεσμο, θετικό, πολυετή σχεδιασμό και δράση.

Και ενώ εμείς σκεφτόμαστε: «Φεύγουμε από εδώ από λεπτό σε λεπτό!», εκείνοι που έχουν πολύ διαφορετικά οράματα για την κοινωνία καταγράφουν τις ατζέντες τους και τις επιβάλλουν μέσω της νομοθεσίας.

Γι' αυτό είναι τόσο σημαντικό να αναπτύξουμε μία νοοτροπία πολλών γενεών, αποφασισμένοι να αφήσουμε έναν καλύτερο κόσμο στα παιδιά και τα εγγόνια μας.

Για να είμαι ειλικρινής, παραμένει ο μεγάλος μου στόχος να δω τον Ιησού να επιστρέφει στην διάρκεια της ζωής μου, παραδίδοντας την σκυτάλη απευθείας σ' Αυτόν στο τέλος της διαδρομής μου. Αλλά, αν αυτό δεν συμβεί, θα παραδώσω την σκυτάλη στην επόμενη γενιά. Και κάθε μέρα, με κάθε ευκαιρία που μου δίνεται, θα προσφέρω σε αυτή την επόμενη γενιά.

Είθε οι γιοι και οι κόρες μας, φυσικά και πνευματικά, να στηριχθούν στα δικά μας επιτεύγματα και να επιτύχουν μεγάλα κατορθώματα ενώπιον του Θεού. Μακάρι να πετύχουν εκεί που αποτύχαμε εμείς και μακάρι να χτίσουν πάνω στις δικές μας επιτυχίες. Και τώρα, αυτή την στιγμή, ας ενωθούμε όλες οι γενιές και ας δοξάσουμε τον Ιησού όσο έχουμε ανάσα. Είναι σίγουρα καιρός.

**Ο Δρ Μάικλ Μπράουν είναι ο παραγωγός και παρουσιαστής του ραδιοφωνικού προγράμματος Line of Fire, στις ΗΠΑ. Είναι συγγραφέας περισσότερων από 40 βιβλίων.*

Ερευνώντας τις Γραφές

Παναγιώτης Πεπονάκης

Οι διαφορές ανάμεσα στους διάφορους κώδικες και τις εκδόσεις της Γραφής

1. Η σχολαστική διαδικασία της αντιγραφής του κειμένου από τους Εβραίους γραμματείς.

Οι κανόνες-όροι για την αντιγραφή ήταν απίστευτα αυστηροί και λεπτομερείς και είχαν δημιουργήσει ένα πλαίσιο που άφηνε ελάχιστα, έως μηδενικά, περιθώρια για την ύπαρξη λαθών. Η αθέτηση έστω και ενός όρου αρκούσε, ώστε να χαρακτηριστεί το αντίγραφο λανθασμένο, άκυρο και ακατάλληλο για χρήση. Το ρολό πάνω στο οποίο θα γραφόταν το ιερό κεί-

όλο το χειρόγραφο λογιζόταν άχρηστο. Η μελάνη ήταν υποχρεωτικό να είναι μόνο μαύρου χρώματος και να έχει ετοιμασθεί αποκλειστικά γι' αυτή τη χρήση.

Για πρωτότυπο μπορούσε να χρησιμοποιηθεί μόνο ένα χειρόγραφο ελεγμένο για την γνησιότητά του και επικυρωμένο. Ο αντιγραφέας ήταν αναγκασμένος να μη παρεκκλίνει από αυτό ούτε στο ελάχιστο. Κανένα γράμμα ούτε σημείο δεν μπορούσε να αντιγραφεί από μνήμης. Ο αντιγραφέας έπρεπε να κοιτά και να αντιγράψει ξεχωριστά το κάθε γράμμα. Ανάμεσα σε κάθε σύμφωνο έπρεπε να υπάρχει απόσταση μίας τρίχας ή μίας κλωστής και όχι μεγαλύτερη. Ας σημειωθεί πως ο κανόνας αναφέρεται σε σύμφωνο, διότι η εβραϊκή γραφή χρησιμοποιούσε μόνο σύμφωνο μέχρι το 500 μ.Χ., οπότε οι Μασορίτες πρόσθεσαν και τα φωνήεντα για να δώσουν την σωστή προφορά, μεγαλύτερη ακρίβεια στη γραφή και να διαφυλάξουν έτσι τα κείμενα με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη πιστότητα. Εξάλλου, μασόρα στα εβραϊκά σημαίνει παράδοση και η έντονη προσπάθεια για την διατήρησή της χαρακτηρίζει την Μασοριτική περίοδο, που ξεκινά το 500 μ.Χ. και τελειώνει το 900 μ.Χ.

Ανάμεσα σε κάθε ενότητα έπρεπε να υπάρχει απόσταση εννέα συμφώνων. Ανάμεσα σε δύο βιβλία έπρεπε να υπάρχει απόσταση τριών χαραγμένων σειρών. Το πέμπτο βιβλίο της Πεντάτευχου, το Δευτερονόμιο, έπρεπε, μετά την ορθή τήρηση όλων αυτών των όρων, να τελειώνει ακριβώς στο τέλος της τελευταίας σειράς. Έπρεπε ο αντιγραφέας να εργάζεται φορώντας ένα συγκεκριμένο ένδυμα. Έπρεπε προτού αρχίσει το έργο του, να έχει λουστεί, για να είναι καθαρός στο σώμα. Δεν έπρεπε να γράψει το όνομα του Θεού με πέννα που μόλις την είχε βουτήξει στο μελάνι. Χρειαζόταν να παρατηρεί καλά το κείμενό του, ώστε να προφτάσει να βάλει μελάνι στην πέννα του μερικές λέξεις πριν τη λέξη "Θεός". Έπρεπε να είναι απερίσπαστος στο έργο του και απαγορευόταν να το διακόψει για να μιλήσει, ακόμη και αν ο ίδιος ο βασιλιάς του απηύθυνε τον λόγο.

Όλοι αυτοί οι όροι έφεραν το αποτέλεσμα που σήμερα πλέον διαπιστώνεται: Η απόκλιση ανάμεσα στα κείμενα των Μασοριτών και στα χειρόγραφα του Κουμράν να είναι μόνο της τάξης του 5%. Η διαφοροποίηση αυτή είναι σε επουσιώδη τμήματα (αντιγραφικά λάθη, παρα-

μενο, έπρεπε να είναι φτιαγμένο από δέρμα κα-
θαρών, κατά τις εβραϊκές παραδόσεις, ζώων
και μόνο. Έπρεπε να έχει προετοιμαστεί για
την συγκεκριμένη χρήση από έναν Εβραίο. Τα
τμήματα του δέρματος έπρεπε να συρραφτούν
μεταξύ τους από λουριά που επίσης θα προέρ-
χονταν από καθαρά ζώα. Κάθε κομμάτι δέρμα-
τος του χειρογράφου έπρεπε να συμπεριλαμβά-
νει τον ίδιο αριθμό στηλών κειμένου, που ήταν
συγκεκριμένος και καθορισμένος. Το μήκος
κάθε στήλης του κειμένου έπρεπε να καθορι-
σθεί εκ των προτέρων και να μην είναι ούτε
περισσότερο από 60 σειρές ούτε λιγότερο από
48. Το πλάτος κάθε στήλης έπρεπε να χωράει
ακριβώς 30 γράμματα. Όλο το χειρόγραφο
έπρεπε να χαραχθεί με γραμμές, πάνω στις ο-
ποίες θα γράφονταν οι λέξεις. Αν έστω και
τρεις λέξεις ξέφευγαν από τις γραμμές, τότε

λείψεις γραμμάτων, μεταπήδηση σειράς λόγω ομοιοκαταληξίας κ.α.), παρεκτός κάποιων ειδικών περιπτώσεων που οι παρεμβάσεις ήταν εσκεμμένες.

2. Η σχολαστική διαδικασία της αντιγραφής του κειμένου από τους Έλληνες αντιγραφείς.

Το ελληνικό κείμενο που ήταν σε χρήση την εποχή της Π.Δ. και της Κ.Δ. ήταν το συνεχόμενο μεγαλόγραμμα. Οι αντιγραφείς όμως είχαν καθιερώσει κάποιες συντομογραφίες σε συγκεκριμένα ονόματα και λέξεις. Παρατίθενται μερικά παραδείγματα:

- Η λέξη ΘΕΟΣ γραφόταν ΘΣ και κλινόταν ΘΟΥ, ΘΝ.
- Η λέξη ΧΡΙΣΤΟΣ γραφόταν ΧΣ και κλινόταν ΧΟΥ, ΧΩ, ΧΟΝ.
- Η λέξη ΔΑΒΙΔ γραφόταν ΔΑΔ.
- Η λέξη ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ γραφόταν ΙΑΗΜ.
- Η λέξη ΑΝΘΡΩΠΟΣ γραφόταν ΑΝΟΣ, ΑΝΟΥ, ΑΝΩ, ΑΝΟΝ.

Δείγμα από Σιναϊτικό κώδικα με την μεγαλόγραμμα γραφή (Α΄ Χρονικών 10:1).

Το εδάφιο του Σχήματος 1 : Και αλλόφυλοι έπολέμησαν προς τον Ισραήλ, και έφυγον από προσώπου αλλοφύλων, και έπεσον τραυματίαι εν όρει Γελβούε ...

Δείγμα από Σιναϊτικό κώδικα (Ιωάννης 1:1, 2).

Π.χ. το εδάφιο Ιωάννης. 1:1 (Σχήμα 2)

ΕΝΑΡΧΗΗΝΟΛΟΓ
ΚΑΙΟΛΟΓΟΣΗΝ
ΠΡΟΣΤΟΝΘΚΑΙ
ΘΣΗΝΟΛΟΓΟΣ.

ΕΝΑΡΧΗΗΝΟΛΟΓ(ΟΣ)
ΚΑΙΟΛΟΓΟΣΗΝΠΡΟΣΤΟΝΘ(ΕΟ)Ν
ΚΑΙΘ(ΕΟ)ΣΗΝΟΛΟΓΟΣ.

Δυσκολίες κυριολεκτικού προσδιορισμού.

- Παράδειγμα 1

(Λουκάς 16:8):

«Και έπήνεσεν ο κύριος τόν οικονόμον τής άδικίας, ότι φρονίμως έποίησεν· ότι οί υίοι του αιδώνος τούτου φρονιμώτεροι ύπέρ τούς υιούς του φωτός εις την γενεάν την έαυτών εισί».

Ερώτημα: Την λέξη “κύριος” πώς πρέπει να την γράψουμε με μικρό “κ” ή με κεφαλαίο “Κ”;

Αν είναι με μικρό “κ”, τότε είναι το αφεντικό του οικονόμου.

Αν είναι με κεφαλαίο “Κ”, τότε είναι το Χριστός.

Η γνώμη του γράφοντος είναι ότι πρέπει να γραφτεί με “Κ” κεφαλαίο.

- Παράδειγμα 2

(Ιωάννης 8:25) (T/R Πατριαρχείου): «Έλεγον ούν αὐτῷ· σὺ τίς εἶ; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· **τὴν ἀρχὴν ὃ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν**».

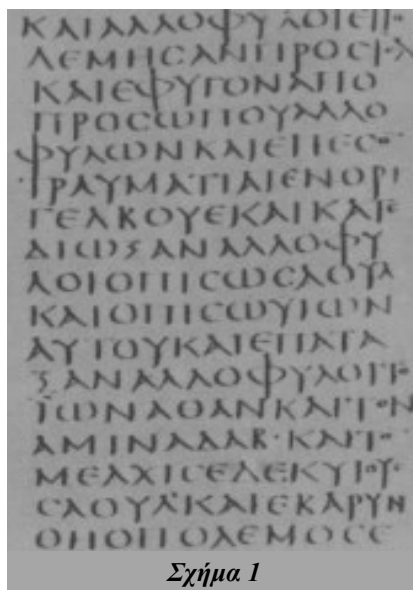
(NA28):

«Έλεγον ούν αὐτῷ· σὺ τίς εἶ; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· **τὴν ἀρχὴν ὃ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν;**» (έχει ερωτηματικό στο τέλος).

Το «ὃ τι» είναι γραμμένο «ΟΤΙ» στα αρχαία χειρόγραφα.

Τι είναι όμως γραμματικά το «ΟΤΙ»; Διότι ανάλογα πώς θα το χαρακτηρίσουμε, αλλάζει και η μετάφραση.

(1) «ΟΤΙ», «ὃ τι». Το “ὃ” εκ του “ὅς” G3739 είναι αναφορική αντωνυμία και το “τι” εκ του “τίς” είναι αόριστη αντωνυμία:

Σχήμα 1

(«τὴν ἀρχὴν ὃ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν») = Αρχικά αυτό που και σας λέω ή Αυτό που σας λέω από την αρχή.

Στην περίπτωση αυτή, το αόριστο «τι» δηλώνεται από το «αυτό που» (το «τὴν ἀρχὴν» είναι αιτιατική που δηλώνει χρόνο). Η επικρατέστερη εκδοχή κατά την γνώμη μας.

(2)

«ΟΤΙ», «ὅτι» G3754 είναι σύνδεσμος:

(«τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν») = Αρχικά ότι και σας λέω (το «τὴν ἀρχὴν» είναι αιτιατική που

δηλώνει χρόνο).

(3) «ΟΤΙ», «ὃ,τι» εκ του “ὅστις” G3748 είναι αναφορική αντωνυμία: («τὴν ἀρχὴν ὃ,τι καὶ λαλῶ ὑμῖν») = Αρχικά όποιο και σας λέω. Το ό,τι εισάγει δευτερεύουσα αναφορική πρόταση. (Το «τὴν ἀρχὴν» είναι αιτιατική που δηλώνει χρόνο).

(4) «ΟΤΙ», «ὅτι» G3754 είναι σύνδεσμος. Η μετάφραση του κριτικού κειμένου NA28, που στο τέλος της απάντησης του Χριστού βάζει ερωτηματικό, είναι: «τὴν ἀρχὴν ὃ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν;» = Γιατί αρχικά και σας μιλάω;

Σχήμα 2

3. Η παραποίηση του κειμένου για λόγους εναντίωσης στον Χριστιανισμό.

(1) Το εδάφιο Ησα. 7:14.

εβραϊκό	70μήκοντα	ΚΑ Ματθ. 1:23
Το μασοριτικό έχει την λέξη H5959 (almah-αλμά) = νέα κοπέλα, κοράσιο, παρθένος, και οι μασορίτες μεταφράζουν «η νέα γυναίκα». Επίσης κάποιες αγγλικές μεταφράσεις έχουν « the young woman ».	Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος αὐτὸς θέλει σᾶς δώσει σημεῖον· ἰδοὺ, ἡ παρθένος θέλει συλλάβει καὶ γεννήσει υἱόν, καὶ θέλει καλεσθῇ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἑμμανουήλ	ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἑμμανουήλ, (...)
Ερμηνεύεται διαφορετικά.	Περιγράφεται με ακρίβεια η παρθενική γέννηση του Κυρίου.	

(2) Το εδάφιο Ησα. 61:1.

εβραϊκό	70μήκοντα	ΚΑ Λουκ. 4:18
Πνεῦμα Κυρίου τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐπ' ἐμέ· διότι ὁ Κύριος με ἔχρισε διὰ νὰ εὐαγγελίζωμαι εἰς τοὺς πτωχοὺς· με ἀπέστειλε διὰ νὰ ἰατρεύσω τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, νὰ κηρύξω ἐλευθερίαν εἰς τοὺς αἰχμαλώτους καὶ ἄνοιξιν δεσμοτηρίου εἰς τοὺς δεσμίους.	Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με· εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν,	Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν , (...)
Η φράση « τυφλοῖς ἀνάβλεψιν », απουσιάζει τελείως.	Περιγράφει με ακρίβεια την θεραπεία τυφλών που έκανε ο Κύριος, ή μπορεί να ερμηνευτεί και πνευματικά με την γνώση της αλήθειας.	

(3) Το εδάφιο Ψαλμ. 22:16 (21:17).

εβραϊκό	70μήκοντα	Καινή Διαθήκη
(...) ως λέων χείρας μου και πόδας μου.	(...) ὤρυξαν χεῖράς μου καὶ πόδας	Περιγραφική αναφορά: Λουκ. 23:33 (...) ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν (...)
Φαίνεται ότι έχει γίνει παρέμβαση στο κείμενο.	Περιγράφει με ακρίβεια την σταύρωση του Κυρίου	

(4) Μαρτυρία Ιουστίνου μάρτυρος (150 περίπου μ.Χ.)

«Διάλογος προς Τρύφωνα τον Εβραῖον», Κεφάλαιο 71. Ὅμως ἀπέχω πολὺ ἀπὸ το να βασίζομαι στους διδασκάλους σας, οι οποίοι αρνούνται να παραδεχθούν πως η ερμηνεία η οποία δόθηκε ἀπὸ τους 70μήκοντα πρεσβύτερους που ἦσαν με τον Πτολεμαῖο (βασιλέα) των Αἰγυπτίων εἶναι η σωστή, και επιχειροῦν να πλαισιώσουν μια ἄλλη. Και επιθυμῶ να παρατηρήσετε πως ἐκεῖνοι ἔχουν ολοσχερῶς ἀφαιρέσει πολλές Γραφές ἀπὸ τις Μεταφράσεις που εἶχαν γίνει ἀπὸ τους εβδομήντα πρεσβύτερους που ἦσαν μαζί με τον Πτολεμαῖο, και δια των οποίων (κειμένων) ἔχει ἀποδειχθεῖ πως ὁ Ἄνθρωπος αὐτός που εἶχε σταυρωθεῖ ἔχει διατυπωθεῖ σαφῶς ως Θεός, και ἄνθρωπος, και ως σταυρωθείς, και ως θνήσκων.		
---	--	--

4. Λάθη αναχρονισμού.

(1) Το εδάφιο Γεν. 20:14.

εβραϊκό	70μήκοντα	Βάμβας
Το Εβραϊκό κείμενο (Γένεση 20:14) αναφέρει την λέξη κεσέφ που σημαίνει κομμάτι ασημιού.	ἔλαβε δὲ Ἀβιμέλεχ χίλια δίδραγμα καὶ πρόβατα καὶ μόσχους καὶ παῖδας καὶ παιδίσκας καὶ ἔδωκε τῷ Ἀβραάμ (...)	Καὶ ἔλαβεν ὁ Ἀβιμέλεχ πρόβατα καὶ βόας καὶ δούλους καὶ δούλας, καὶ ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀβραάμ
Την εποχή του Αβραάμ δεν υπήρχε το νόμισμα της δραχμής.	Οι 70μήκοντα περιγράφουν με βάση το τι ἴσχυε την εποχή που μεταφράζουν.	παραλείπει

(1) Το εδάφιο Ψαλμ. 40:6 (39:7)

(2) Το εδάφιο Ησα. 42:4.

(3) Το εδάφιο Δευτ. 32:43.

(4) Το εδάφιο Γεν. 47:31.

6. Η ΚΔ επιλέγει το εβραϊκό.

(1) Το εδάφιο Ζαχ. 12:10

7. Λάθη κατά την αντιγραφή.

(1) Το εδάφιο Γεν. 4:8.

εβραϊκό	70μήκοντα	ΚΑ Ματθ. 1:23
Και εἶπεν ὁ Κάϊν πρὸς Ἄβελ τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ, καὶ ἐνῶ ἦσαν ἐν τῇ πεδιάδι, σηκωθεὶς ὁ Κάϊν κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἄβελ	καὶ εἶπε Κάϊν πρὸς Ἄβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διέλθωμεν εἰς τὸ πεδίον . καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ. ἀνέστη Κάϊν	Καὶ εἶπεν ὁ Κάϊν πρὸς Ἄβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἄς υπάγωμεν εἰς τὴν πεδιάδα· καὶ ἐνῶ ἦσαν ἐν τῇ πεδιάδι, σηκωθεὶς ὁ Κάϊν κατὰ τοῦ

εφόνευσεν αυτόν	ἐπὶ Ἄβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν.	ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἄβελ ἐφόνευσεν αὐτόν
Δεν γράφει τι εἶπε.	Ολοκληρωμένη περιγραφή	Επιλέγει τους 70μήκοντα

(2) Εδάφιο Ψαλμ. 145:13 (144:13)

εβραϊκό	70μήκοντα	ΚΔ Λουκ. 4:18
Παραλείπει το (13α). Τα εδάφια του ψαλμού είναι στο μασοριτικό 21, ενώ στους LXX 22.	ἡ βασιλεία σου βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων, καὶ ἡ δεσποτεία σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ. (144:13α) πιστὸς Κύριος ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ καὶ ὁσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.	Ἡ βασιλεία σου βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων, καὶ ἡ δεσποτεία σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ. (13α -). Το (13α) απουσιάζει διότι ο Βάμβας επέλεξε να μεταφράσει από το μασοριτικό εβραϊκό.

Ο Ψαλμός όμως αυτός είναι γραμμένος με ακροστιχίδες. Δηλ. το κάθε εδάφιο αρχίζει με το αντίστοιχο γράμμα της εβραϊκής Αλφαβήτας. Στο μασοριτικό κείμενο λείπει το αντίστοιχο εδάφιο που αρχίζει με το γράμμα «Ν». **Στα κείμενα όμως του Κουμράν όπου υπήρχαν οι Ψαλμοί, εκεί υπήρχε το εδάφιο και άρχιζε με το γράμμα «Ν», και το περιεχόμενο ήταν το ίδιο με αυτό των 70μήκοντα.**

Η ελληνική μετάφραση του εβραϊκού κειμένου από το μασορικό που εκδίδει η Βιβλική Εταιρία από το 1998 στην δημοτική, περιλαμβάνει το συγκεκριμένο εδάφιο, διότι στηρίζεται στην Biblia Hebraica Stuttgartensia η οποία το έχει συμπεριλάβει μετά την ανεύρεση του στα χειρόγραφα του Κουμράν.

8. Συμπεράσματα.

(1) Η Γραφή δεν είναι προκατειλημμένη. Αυτό που ενδιαφέρει το Πνεύμα του Θεού είναι η αλήθεια. Γι' αυτό βλέπουμε να επιλέγουν οι Απόστολοι άλλοτε τους 70μήκοντα και άλλοτε το εβραϊκό. Δεν υποστηρίζει ούτε το ένα αλλά ούτε το άλλο κείμενο, επειδή ανήκει στην μία ή στην άλλη κατηγορία.

(2) Η μισαλλοδοξία όπου υπεισέρχεται μόνο κακό κάνει.

Οι Ιουδαίοι βλέποντας τους χριστιανούς να αποδέχονται την ΠΔ και να οικειοποιούνται τις αλήθειες της, αφενός στράφηκαν εναντίον τους και αφετέρου κάποιοι από αυτούς (οι φανατικοί) έκαναν επεμβάσεις και πάνω στα ιερά κείμενα. Το κακό που προκάλεσαν ήταν μεγάλο. Διότι οι επεμβάσεις τους ήταν εσκεμμένες.

(3) Ανάγκη μελέτης όλων των περιπτώσεων.

Σε θέματα δόγματος και ιδιαίτερα σε ζητήματα όπου υπάρχει διαφορετική τοποθέτηση, είναι ανάγκη περισσότερης εμβάθυνσης. Το θετικό είναι ότι το ποσοστό εγκυρότητας της ΠΔ ανέρχεται στο 95-98%. Αυτό το 2-5% καλούμαστε να το εξετάσουμε σε όλα τα κείμενα αν θέλουμε να είμαστε αντικειμενικοί στην μελέτη μας.

(4) Δεν υπάρχουν ανώτερα και κατώτερα κείμενα.

Όσον αφορά τα κείμενα υπάρχει η επιστημονική προσέγγιση με βάση την «κριτική των κειμένων». Όμως αυτό που δεν πρέπει να ξεχνάμε είναι ότι το όποιο «κριτικό» κείμενο, είτε είναι

της ΚΔ ή της ΠΔ, είναι ένα φτιαχτό κείμενο από μια ομάδα ανθρώπων. Η κάθε επιστημονική ομάδα που επεξεργάζεται ένα κριτικό κείμενο σε κάθε νέα έκδοση που κάνει επιφέρει και κάποιες αλλαγές. Μερικές φορές όμως οι αλλαγές που έχουν γίνει σε μια έκδοση, καταργούνται σε κάποια επόμενη και επανέρχονται στην προηγούμενη καταχώρηση που είχαν.

Όλα ανεξαιρέτως τα κείμενα έχουν λάθη. Άλλα μικρά και άλλα μεγαλύτερα. Γι' αυτό όταν μελετάμε ένα θέμα είναι καλό να λαμβάνουμε υπόψη μας όλα τα κείμενα. Επίσης κανένα κείμενο δεν πρέπει να θεοποιείται. Ο Λόγος του Θεού είναι θεόπνευστος. Οι Απόστολοι όπως είδαμε όταν αναφέρονταν στην ΠΔ άλλοτε έπαιρναν εδάφια από το κείμενο των 70μήκοντα αυτολεξεί χωρίς να παραλείπουν ούτε τα κόμματα, άλλοτε από το εβραϊκό και άλλοτε μετέφραζαν μόνοι τους τα εδάφια της ΠΔ. Η πρακτική τους αυτή μας δείχνει ότι όλα είναι προς μελέτη και το Άγιο Πνεύμα θα μας δείξει αυτό που είναι το πιο σωστό.

Οι μεταφράσεις δεν είναι για μελέτη, αλλά μόνο για ανάγνωση από αρχάριους. Είναι πολύ μεγάλο λάθος όταν θέλουμε να μελετήσουμε ένα θέμα να χρησιμοποιούμε μεταφράσεις. Καμία μετάφραση όσο καλή και αν είναι δεν μπορεί να αντικαταστήσει το πρωτότυπο κείμενο. Οι λέξεις που το Άγιο Πνεύμα επέλεξε δίνουν το σωστό και πλήρες νόημα του μηνύματος του Θεού προς εμάς.

Για την ΠΔ λοιπόν πρέπει να μελετάμε το τι ακριβώς λέει το εβραϊκό, τι λένε οι εκδόσεις

του κώδικα Βατικανού και Αλεξανδρείας αν θέλουμε να έχουμε μια όσο το δυνατόν σφαιρική άποψη επί του θέματος.

Για την ΚΔ πρέπει να εξετάζουμε τις επικρατέστερες εκδόσεις. Τις εκδόσεις του κριτικού κειμένου, την έκδοση GRV (με παραλλαγές) που στο ίδιο εδάφιο καταγράφει όλες τις διαφορετικές λέξεις που έχουν τα επικρατέστερα κείμενα

ΚΑΙ ΔΟΥΘΗΤΩΣ ΜΗΡ
ΜΑΚΑΙ ΗΛΩΙ ΠΗΕ
ΗΜΕΛΙΑΚΑΙ ΤΥΝΗ
ΗΑΝΑΡΕΣΗ ΤΩΞΑΣΙ
ΛΕΙΒΑΣΙ ΛΕΥΣΕΙΑΝ
ΤΙΑΣΤΙΝΗΚΑΙ ΗΡΕΣΕ
ΤΩΒΑΣΙ ΛΕΙΤΟΤΙΡΑ
ΓΜΑΚΑΙ ΕΠΙΟΙΗΣΕ
ΟΥΤΩΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΗΝ
ΙΟΥΔΑΙΟΣ ΕΝ ΣΟΥ
ΣΟΙΣ ΤΗ ΠΟΛΕΙ ΚΑΙ
ΟΝΟΜΑ ΑΥΤΟΥ ΜΑΡ
ΔΟΧΑΙΟΣ Ο ΤΟΥΤΙΝΙ
ΡΟΥΤΟΥΣ ΕΜΕΙΟΥ
ΙΟΥΚΕΙΣ ΑΙΟΥ ΕΚ
ΦΥΛΗΣ ΒΕΝΙΑΜΕΙ
ΘΣΗΝ ΑΙ ΧΜΑΛΩ
ΤΟΣ ΕΣΙΤΗ ΑΜΗΝ
Η ΧΜΑΛΩ ΤΕΥΣΕΝ
ΝΑΒΟΥΧΟΔΟΝΟ
ΣΟΥΒΑΣΙ ΛΕΥΣΑ
ΒΥΛΩΝΟΣ ΚΑΙ ΗΝ
ΙΟΥΤΩ ΠΑΙΣ ΘΡΕ
ΠΤΗΘΥΓΑΤΗΡ ΑΜΙ
ΝΑΔΑΒΑΔΕΛΦΟΥ
ΠΑΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ
ΤΟΥ ΟΝΟΜΑ ΑΥΤΗΣ
ΕΣΘΗΡ ΕΝΔΕΤΩ
ΜΕΤΑΛΛΑΣΑΙ ΑΥ
ΤΗ ΣΤΟΥΣ ΟΝΕΙΣ
ΕΠΕΔΕΥΣΕΝ ΑΥΤΗ
ΕΑΥΤΩ ΕΙΣ ΤΥΝ ΑΙ
ΚΑΚΑΙ ΗΝ ΤΟ ΚΟΡΑ
ΣΙΟΝ ΚΑΛΗ ΤΩ ΕΙΔΕΙ
ΚΑΙ ΟΤΕ Η ΚΟΥΣΘΗ
ΤΟ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ
ΠΡΟΣΤΑΤΕΜΑΣΥΝΗ
ΧΘΗΣ ΑΝΤΗΝ ΠΟ
ΑΙ ΝΥΠΟΧΕΙΡΑΤΑ

Τμήμα του Σιναϊτικού Κώδικα από το βιβλίο της Εσθήρ

(T-R 1550 και 1894, τα βυζαντινά κείμενα, και το Αλεξανδρινό κείμενο). Την έκδοση του Westcott-Hort (GR/WH). Την Anatolic Bible (που περιέχει τον κώδικα του Βατικανού για την ΠΔ και το λειτουργικό κείμενο του Αντωνιάδη που με εντολή του Πατριαρχείου συνετάχθη το 1904 μ.Χ.), η οποία θα αναρτηθεί πολύ σύντομα στην ιστοσελίδα του «theword» από τον γράφοντα.

Ελεύθερο ΒΗΜΑ

Α' Τρίμηνο
ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ
2024

ΕΤΟΣ 23ο ΦΥΛΛΟ 91

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
Αλκιβιάδου 5, 104 39 Αθήνα

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΝΙΚΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ
ΤΕΡΤΙΟΣ ΠΕΤΡΟΒΑΤΖΗΣ
ΜΑΝΟΣ ΔΑΜΙΑΝΑΚΗΣ

Αποστολή άρθρων και αλληλογραφία
eleftherovimakeee@gmail.com

ΕΚΤΥΠΩΣΗ
VOLCANO, ΠΑΝ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ
Μικράς Ασίας 76, Γουδή
Τηλ.: 2107708375, Fax: 2107487280
E-mail: Info@volcanograph.gr
www.volcanograph.gr

Αποστέλλεται δωρεάν
σε όποιον το ζητήσει

ΔΙΑΝΟΜΗ - ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ
Στυλ. Ρούσσος - Γ. Εσαγιάν

Συντηρείται με αυτοπροαίρετες
εισφορές των αναγνωστών του

Τραπεζικός Λογαριασμός :

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ
Τράπεζα Πειραιώς
IBAN: GR8801715970006597104860123
BIC PIRBGRAA
«Δωρεά για το Ελεύθερο Βήμα»

Σε αυτό το τεύχος συνεργάστηκαν στις
διορθώσεις, στο στήσιμο
και τη σελιδοποίηση οι:

Τέρτιος Πετροβατζής
Αρίσταρχος Σεϊμένης
Δήμητρα Μάνη

**Εκκλησίες της Κοινωνίας Ελεύθερων Ευαγγελικών Εκκλησιών Ελλάδας
Συναθροίσεις Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών
Μιλάμε για τον Χριστό, τον Σταυρωμένο και Αναστημένο!
Είσοδος Ελεύθερη για όλους**

ΑΘΗΝΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ ΚΑΙ ΑΤΤΙΚΗΣ

- **Αθήνα:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Αλκιβιάδου 3-5, Αθήνα 104 39, τηλ. 2108253771, 2108214876
- **Αιγάλεω:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ. & 07:30-08:30 μ.μ., Τετάρτη 08:00-09:00 μ.μ., Παρασκευή 08:00-09:00 μ.μ., Γραβιάς 30, Αιγάλεω 122 43, τηλ. 2105909721
- **Άλιμος:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τρίτη 08:00-09:00, Πέμπτη 08:00-09:00 μ.μ., Λακωνίας 30, Άλιμος 174 56, τηλ. 2109913373
- **Αμφιάλη:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τρίτη 07:00-08:00 μ.μ., Πέμπτη 07:00-08:00 μ.μ., Τσακάλωφ 4, Κερατσίνι 187 57, τηλ. 2104000078
- **Αρμενίων:** Κυριακή 11:00-12:00 π.μ., Τετάρτη 08:00-09:00 μ.μ., Παρασκευή 08:00-09:00 μ.μ., Ιγγλέση 25, Αθήνα 117 43
- **Λιπάσματα-Δραπετσώνα:** Κυριακή 11:00-12:00 π.μ., Τρίτη 08:00-09:00 μ.μ., Παρασκευή 08:00-09:00 μ.μ., Σάββατο 07.30-10.30 μ.μ. όμιλος νέων, Μισαηλίδη 28, Δραπετσώνα 186 48, τηλ. 2104627675
- **Μαρούσι:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τρίτη 08:00-09:00 μ.μ., Πέμπτη 08:00-09:00 μ.μ., Κανάρη 10, Μαρούσι 151 26, τηλ. 2108065796
- **Μελίσσια:** Κυριακή 11:00-12:00 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:30 μ.μ., Αθανασίου Διάκου 15, Μελίσσια 151 27, τηλ. 2108032464, 6972309399, 6977619568
- **Ν. Ιωνία:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Δευτέρα 07:00-08:00 μ.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Σόλωνος 3, Νέα Ιωνία 142 31 (Κοντά στον ηλεκτρικό σταθμό Πευκάκια), τηλ. 6932070403
- **Νίκαια:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ. & 08:00-09:00 μ.μ., Τρίτη 08:00-09:00 μ.μ., Πέμπτη 08:00-09:00 μ.μ., Αμερικανίδων Κυριών & Βέροιας 2, Νίκαια 184 50, τηλ. 2104904844
- **Περιστέρι:** Κυριακή 11:00-12:30 π.μ., Παρασκευή 07:30-08:30 μ.μ., Αρκαδίου 47, Περιστέρι 121 32, τηλ. 2105758928
- **Πόρτο Ράφτη** (Βιβλικός Όμιλος κατ' οίκον): Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Πέμπτη 08:00-09:00 μ.μ., Χρυσήιδος 4, Πόρτο Ράφτη 190 03, τηλ. 2299073476, Σαλαμίνα: Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Παπαφλέσσα 9, Σαλαμίνα 189 02, τηλ. 2104656593
- **Χαλάνδρι:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Δευτέρα 07:00-08:00 μ.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Θησέως 6, Χαλάνδρι 152 32, τηλ. 2106818156 eeehal@yahoo.gr, YouTube
- **Ωρωπός:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Δευτέρα 07:00-08:00 μ.μ., Παρασκευή 08:00-09:00 μ.μ., Θηβών 2, Ωρωπός 190 15, τηλ. 2295030529, 2295032654, 6934562881

ΥΠΟΛΟΙΠΗ ΕΛΛΑΔΑ

- **Αίγιο:** Κυριακή 10-11 π.μ., Στράτωνος 29, Αίγιο 251 00, τηλ. 6974753694
- **Αμαλιάδα:** Κυριακή 10:00-11:00 π.μ. & 06:30-07:30 μ.μ., Τετάρτη 06:30-08:00 μ.μ., Ρήγα Φεραίου 86, Αμαλιάδα 272 00, τηλ. 2622024146, 2622027719
- **Άργος:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Πέμπτη 07:00-08:00 μ.μ., Περιοχή Ξηρόβρυσης (Παλαιά οδός Τριπόλεως) 212 00, τηλ. 2751067787
- **Γαρίπα Μονοφατσίου Κρήτης:** Κυριακή 10:00-11:00 π.μ., Πέμπτη 06:00-08:00 μ.μ., Γαρίπα 703 00, τηλ. 2891093357
- **Γεωργικό Καρδίτσας:** Κυριακή 10:30- 11:30 π.μ., Πέμπτη 06:00-07:00 μ.μ., Γεωργικό 43100, τηλ. 2441036362, 2441036654
- **Ηράκλειο Κρήτης:** Κυριακή 10:00-11:00 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Ρόδων 33, Ηράκλειο 713 06, τηλ. 2810234656, 2810922102, 2810941821
- **Θερμησία Ερμιονίδας** (κατ' οίκον): Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τετάρτη 05:00-06:00 μ.μ., Θερμησία 210 51, τηλ. 2754041067, 2754041110, 6938656387
- **Καβάλα:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ. & 07:00-08:00 μ.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Κάρανου 27, Καβάλα 653 02, τηλ. 2510838363
- **Καινούργιο Φθιώτιδας:** Κυριακή 10:00-11:00 π.μ., Καινούργιο 350 09
- **Καλαμάτα:** Κυριακή 10:30-12:00 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Παρασκευή 07:00-08:00 μ.μ., Φαρών 131, Καλαμάτα 241 00, τηλ. 2721084295, 6940728125
- **Καμίνια Πατρών:** Κυριακή 10:00-11:00 π.μ. & 08:00-09:00 μ.μ., Τετάρτη 08:00-09:00 μ.μ., Παρασκευή 08:00-09:00 μ.μ., Καλλιθέας 9, Καμίνια 250 02

- **Κομοτηνή:** Κυριακή 10:30-12:30 μ.μ., Παρασκευή 07:00-09:00 μ.μ., Βοσπόρου 7, Κομοτηνή 691 00, τηλ. 2531027704, 6944591675, 932402706
- **Κόρινθος:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τετάρτη 06:30-07:30 μ.μ., Σάββατο 07:00-08:00 μ.μ. Σίνα 68, Κόρινθος 201 00, τηλ. 2744065788, 6973993542
- **Λαμία:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Θεμιστοκλέους 17, Λαμία 35100
- **Λάρισα:** Κυριακή 11:00-12:00 π.μ., Πέμπτη 08:00-09:00 μ.μ., Γεωρ. Σεφέρη 123, Λάρισα 412 21
- **Μαυρομάτι Θηβών:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Μαυρομάτι 320 02, τηλ. 2262303013, 6948469634
- **Μυτιλήνη:** Κυριακή 11:00-12:00 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Αλκαίου 30, Μυτιλήνη 811 00, τηλ. 22510-22612
- **Νεάπολη Κρήτης:** Κυριακή 11:00-12:00 π.μ., Βίτσι 12, Νεάπολη 724 00, τηλ. 2841032044 (Οικογ. Παναγιώτη Λουκάκη)
- **Νικολαΐκα Αιγίου:** Κυριακή 07:30-08:30 μ.μ., Τετάρτη 07:30-08:30 μ.μ., Νικολαΐκα 25100, τηλ. 2691081115
- **Προσοτσάνη Δράμας:** Κυριακή 11:00-12:00 π.μ., Παρασκευή 07:00-08:30 μ.μ., Καρατάσου, Προσοτσάνη 662 00, τηλ. 2521038748
- **Πτολεμαΐδα:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Ιασονίδου 4, Πτολεμαΐδα 502 00, τηλ. 2461092794, 6948740373
- **Ρόδος:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:30 μ.μ., Ιαλυσού 29, Κρητικά 851 00 (Παραλιακή οδός προς Αεροδρόμιο), τηλ. 2241093331
- **Σπάρτη:** Κυριακή 10:30- 12:00 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Χαμαρέτου 74, Σπάρτη 23100, eespartis@gmail.com, τηλ. 2731400369, 697043318
- **Τρίκαλα:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ. & 07:00-08:00 μ.μ., Πέμπτη 07:00-08:00 μ.μ., Βαλαωρίτου 4, Τρίκαλα 421 00, τηλ. 2431025273
- **Τρίκαλα:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ. & 7:00-8:00 μ.μ., Τρίτη 07:00-08:00 μ.μ., Θουκυδίδου 2, Τρίκαλα 421 00, τηλ. 2431072750
- **Φιλιατρά:** Κυριακή 10:00-11:00 π.μ., Παρασκευή 07:00-08:00 μ.μ., Επαρ.Οδ. Λιμενάριου-Χριστιάνων, Λιμενάρι 243 00, τηλ. 2761033397
- **Φραντζής Φθιώτιδας:** Φραντζής 35100, τηλ. 2231096327
- **Χανιά Κρήτης:** Κυριακή 10:30-11:30 π.μ., Τετάρτη 07:00-08:00 μ.μ., Κων. Μητσοτάκη 36 (& Α. Παπανδρέου 107), Χανιά 73132, τηλ. 2821056310

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

- **Καναδάς-Κεμπέκ,** Hellenic Gospel Free Church, τηλ. 514 337-8526, 7110 Av. de l'Épée, Montréal, QC H3N 2E1, Canada

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ

- **Αυστραλία-Μελβούρνη (Κέντρο της πόλης),** Greek Free Evangelical Church City Centre Κυριακή 09:30-10.45 π.μ. (Ελληνική), Κυριακή 11:00-12:15 μ.μ. (Αγγλική), Τετάρτη 07:00-08:45 μ.μ. (Βιβλική Μελέτη στα Ελληνικά), Τετάρτη 07:30-08:30 μ.μ. (Βιβλική Μελέτη στα Αγγλικά), 161-167 Peel St, North Melbourne VIC 3051, Australia
- **Αυστραλία-Μελβούρνη (Oakleigh),** Greek Free Evangelical Church Melbourne: Oakleigh, Κυριακή 09:30-10:45 π.μ. (Ελληνική), 185 Warrigal Road, Oakleigh
- **Αυστραλία-Σύδνεϋ,** Greek Free Evangelical Church Sydney: Kingsgrove, Κυριακή 10:00-11.00 π.μ. (Ελληνική), Κυριακή 10:00-11.00 π.μ. (Αγγλική), τηλ. 02 9503-0777 53 Kingsway, Kingsgrove NSW 2208, Australia
- **Αυστραλία-Αδελαΐδα,** Greek Free Church Adelaide: Renown Park, Κυριακή 09:30-10.30 π.μ. (Ελληνική), Κυριακή 06:00-07:00 μ.μ. (Ελληνική), Τετάρτη 07:30-08:45 (Βιβλική Μελέτη στα Ελληνικά), 59 Tait St, Renown Park SA 5008, Australia

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΕΕΕ ΣΤΟ ΣΟΥΝΙΟ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2024.

Με χαρά σας ανακοινώνουμε τα φετινά καλοκαιρινά προγράμματα που θα διεξαχθούν στο χώρο του Σουνίου.

- 1η Περίοδος 22/6 – 6/7 Παιδιά Δημοτικού (Κορίτσια – Αγόρια)
- 2η Περίοδος 6/7 – 20/7 Κορίτσια Δημοτικού – Γυμνασίου – Λυκείου και αγόρια μέχρι 9 ετών
- 3η Περίοδος 20/7 – 3/8 Αγόρια κάθε ηλικίας
- Καλοκαιρινή Συνάντηση Νεολαίας 04/8 – 11/8
- Συνάντηση Οικογενειών 11/08 – 18/08

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα το ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ για την παραχώρηση και την αποστολή φωτογραφιών για την κατασκήνωση, τόσο σε αυτό το τεύχος όσο και στα προηγούμενα.

Ευχαριστούμε από καρδιάς για τις αυτοπροαίρετες προσφορές της αγάπης σας, οι οποίες στηρίζουν την έκδοση και την διανομή του Ελεύθερου Βήματος. Ευχόμαστε αυτό που δίνετε από το υστέρημά σας, ο Κύριος να σας το ανταποδώσει με πλούσιες ευλογίες και τη Χάρη Του σε εσάς και στους οικείους σας.

Αγαπητοί αδελφοί σας ανακοινώνουμε την αλλαγή στις ώρες λειτουργίας της ΕΕΕ Λάρισας.

- Κυριακή: 11:00 - 12:00, κήρυγμα ευαγγελίου - Δείπνο του Κυρίου.
- Πέμπτη : 20:00 - 21:00, μελέτη από Λόγο του Θεού- Προσευχή.

Ο σύλλογος αιμοδοσίας της Κοινωνίας των Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών έχει ανάγκη ενίσχυσης σε φιάλες αίματος για να καλύψει τις διαρκώς αυξανόμενες ανάγκες για τους αδελφούς και τους συγγενείς τους. Τα στοιχεία του συλλόγου είναι: SE-AΕΕΕΕ, κωδικός 15149.

Προαιρετικές προσφορές για την ενίσχυση της ιεραποστολής της Κοινωνίας ΕΕΕ, μπορούν να κατατίθενται στην Τράπεζα Πειραιώς.

(IBAN GR8801715970006597104860123 BIC PIRBGRAA - ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ), με αιτιολογία κατάθεσης «Δωρεά για το Ιεραποστολικό ταμείο».

ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΒΗΜΑΤΟΣ ΕΤΟΥΣ 2023.

Ευχαριστούμε από καρδιάς για τις εισφορές τους στο Ελεύθερο Βήμα κατά το έτος 2023 τους :

- ΕΕΕ Ν.ΙΩΝΙΑΣ
- ΕΕΕ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ
- ΕΕΕ ΦΙΛΙΑΤΡΩΝ
- ΜΕΛΗ ΤΣΑΧΑΡΤΖΙΔΟΥ
- ΕΕΕ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ
- Ν. ΡΟΥΣΣΟΣ

**Τριμηνιαίο Χριστιανικό Περιοδικό
για Παιδιά & Εφήβους**

*των Παιδικών-Εφηβικών Προγραμμάτων
της Κοινωνίας Ελευθέρων Ευαγγελικών Εκκλησιών Ελλάδας*

Για να μη χανόμαστε...

Εκκλησιαστικά

**Επίσκεψη αδελφών στην
Ελευθέρα Ευαγγελική Εκκλησία Κορίνθου**

μαστε ο Θεός να ευλογεί την εκκλησία μας
στην Κόρινθο.

Την Κυριακή 12 Μαΐου 2024, μία ομάδα αδελφών από την Γερμανία επισκέφθηκε την Ελευθέρα Ευαγγελική Εκκλησία Κορίνθου. Οι αδελφοί βρέθηκαν στην Ελλάδα για να επισκεφθούν από κοντά τα μέρη που κήρυξε ο Απόστολος Παύλος. Αφού επισκέφθηκαν τους Φίλιππους, την Θεσσαλονίκη, την Βέροια και την Αθήνα, κατέληξαν στην Κόρινθο. Μας εί-

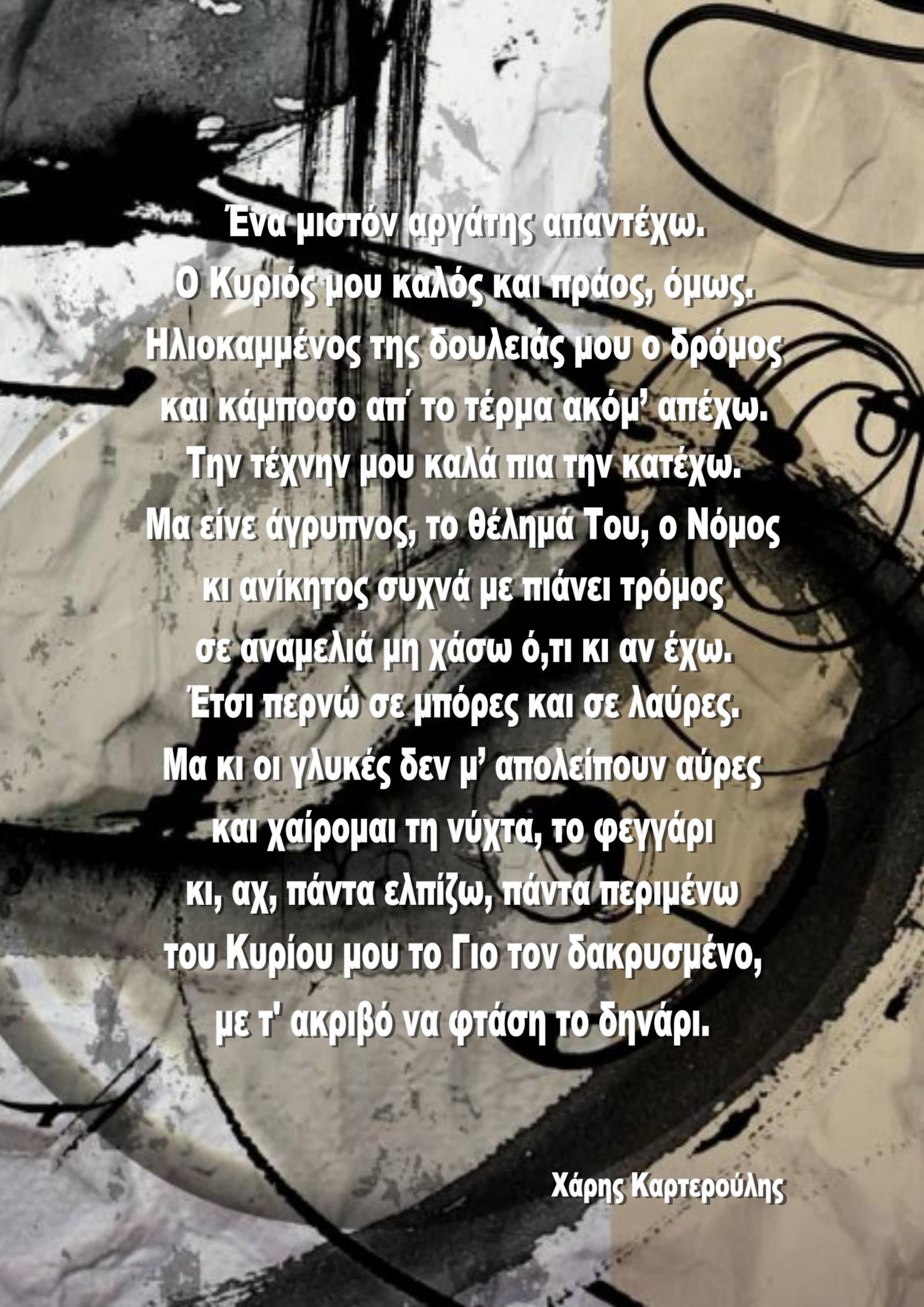
**Τριήμερο των Βαΐων
στο Σούνιο**

Ενα ευλογημένο τριήμερο είχαμε την ευκαιρία να περάσουμε όσοι βρεθήκαμε στο Σούνιο από τις 26/4 έως τις 28/4. Απολαύσαμε την συντροφιά ο ένας του άλλου, είχαμε την ευκαιρία να συζητήσουμε και να χαρούμε

παν ότι ένιωσαν μεγάλη χαρά που βρήκαν μία Ελεύθερη Εκκλησία και μπόρεσαν να έλθουν την Κυριακή. Απολαύσαμε μαζί τους μία όμορφη ώρα κατά την οποία μας έψαλλαν δύο ύμνους και στη συνέχεια, ψάλλαμε όλοι μαζί ύμνους που γνώριζαν τόσο οι αδελφοί της τοπικής Εκκλησίας όσο και οι Γερμανοί αδελφοί. Δόθηκε μήνυμα από τον Λόγο του Θεού, το οποίο μετέφρασε στα γερμανικά ο αδελφός Χρήστος Στέφου. Την επόμενη μέρα, οι αδελφοί μας επέστρεψαν στη Γερμανία. Προσευχό-

εν Χριστώ Ιησού. Ιδιαίτερα για τα μικρά παιδιά, μερίμνησε η αγαπητή μας Ελένη Εσαγιάν, έτσι ώστε να έχουν την ευκαιρία να ακούσουν Βιβλικά μηνύματα, μέσα από συναναστροφή και παιχνίδι. Ειδικότερα, έγιναν δύο επιμορφωτικές ομιλίες για ενηλίκους από τον αδελφό Τέρτιο Πετροβατζή με θέμα “Η παιδική και εφηβική εγκληματικότητα”. Προσευχόμαστε ο Κύριος να ευλογεί τον χώρο του Σουνίου μας καθώς και όλους τους αδελφούς και τις αδελφές που μας υπηρετούν εκεί.

**Ένα μιστόν αργάτης απαντέχω.
Ο Κυριός μου καλός και πράος, όμως.
Ηλιοκαμμένος της δουλειάς μου ο δρόμος
και κάμποσο απ' το τέρμα ακόμ' απέχω.
Την τέχνην μου καλά πια την κατέχω.
Μα είνε άγρυπνος, το θέλημά Του, ο Νόμος
κι ανίκητος συχνά με πιάνει τρόμος
σε αναμελιά μη χάσω ό,τι κι αν έχω.
Έτσι περνώ σε μπόρες και σε λαύρες.
Μα κι οι γλυκές δεν μ' απολείπουν αύρες
και χαίρομαι τη νύχτα, το φεγγάρι
κι, αχ, πάντα ελπίζω, πάντα περιμένω
του Κυρίου μου το Γιο τον δακρυσμένο,
με τ' ακριβό να φτάση το δηνάρι.**

Χάρης Καρτερούλης